

ÅRSREDOVISNING 2024

**NORDISKA
MUSEET**
STIFTELSEN

**ÅRSREDOVISNING
STIFTELSEN NORDISKA
MUSEET 2024**

**NORDISKA
MUSEET**

STIFTELSEN

OM STIFTELSEN NORDISKA MUSEET

När språkforskaren och kulturhistorikern Artur Hazelius (1833–1901) gjorde sin första insamlingsresa i Dalarna ville han dokumentera en folkkultur som han trodde skulle gå förlorad. Året därpå (1873) öppnade han den första utställningen, *Skandinavisk-Etnografiska samlingen*, på Drottninggatan i Stockholm. Redan 1880 hade samlingen blivit så omfattande att han ombildade den till Stiftelsen Nordiska museet. I sitt överlåtelsebrev skänkte han samlingarna till svenska folket.

En särskild nämnd skulle ansvara för verksamheten som även kom att inkludera Skansen, grundat 1891. De tillfälliga utställningslokalerna blev snart för små. Planerna på det stora museibygget på Djurgården växte fram med syftet att skapa en bra hemvist för museets samlingar och därtill en stor nationell festhall. Detta lade grunden för Nordiska museet och Skansen, som vid tiden för Artur Hazelius död hade vuxit till en nationell institution med internationell räckvidd. För honom stod människan i centrum och han satte *Känn dig själv* som motto på museets emblem. Föremålen som samlades in skulle samtidigt beskrivas, registreras och resultaten publiceras. Vetenskapliga perspektiv gick hand i hand med folkbildning. Från och med 1963 tog staten ett större ekonomiskt ansvar för stiftelsens verksamhet och har sedan dess utsett nämndens ledamöter. Samma år avskildes Skansen och blev en självständig stiftelse med egen styrelse. Institutionerna är fortfarande sammanflätade med varandra.

Stiftelsen Nordiska museet är i dag Sveriges största kulturhistoriska museum. Samlingarna speglar landets kulturhistoria från 1500-talet till nutid. Föremållssamlingen omfattar cirka 1,5 miljoner objekt och tar cirka 25 000 kvadratmeter magasinssyta i anspråk. Arkivet omfattar drygt 5 000 hyllmeter arkivhandlingar och biblioteket cirka 3 800 hyllmeter biblioteksmaterial. Fotosamlingarna bedöms innehålla cirka 6 miljoner fotografier. Museet har systematiskt samlat in uppgifter om svenskt folkliv i över hundra år – både om materiell och immateriell kultur om hur människor har tänkt, känt och trott. Utöver den stora museibyggnaden på Djurgården äger stiftelsen flera kulturhistoriska miljöer på skilda håll i landet: Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik, Härkeberga kaplansgård och Wicanderska villan på Djurgården. Stiftelsen svarar för driften och förvaltningen av dessa miljöer med totalt över 400 byggnader och vidsträckta historiska parker och landskap, oftast i samverkan med utomstående intressenter som länsstyrelser, kommuner, byalag, föreningar och privatpersoner. Stiftelsen Nordiska museets verksamhet finansierades 2024 till 60 procent (60 procent) av statsbidrag och 40 procent (40 procent) av egenfinansiering. Det är stiftelsens nämnd (styrelse) som svarar för att stiftelseförordnandet följs. Ansvaret för frågor som rör användningen av tillgångar och placering av förmögenhet ligger hos nämnden i enlighet med stiftelselagen och stiftelsens egna stadgar.

Av stadgarna framgår att Stiftelsen Nordiska museet har till uppgift att bevara och levandegöra minnet av liv och arbete i Sverige, företrädesvis för tiden efter 1520. Stiftelsens ansvar omfattar hela det kulturhistoriska fältet med undantag av de delar som hänförs till någon annan institution.

Den ska enligt stadgarna särskilt vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika sina samlingar, hålla ett urval av samlingarna tillgängliga samt driva och stödja utställningsverksamhet och annan kulturförmedlande verksamhet och därtill initiera, driva och stödja forskning inom museets verksamhetsområde.

Stiftelsens verksamhet är till största del momsbefriad vilket innebär att moms är en kostnad i verksamheten.

FÖRORD

I en tid då intresset för Norden växer och behovet av nordiskt samarbete blir alltmer påtagligt står Nordiska museet alltmer fram som en ovärderlig resurs. Det blev inte minst tydligt under 2024. Efter mer än fem års förberedelser kunde vi i början av året äntligen öppna vår nya stora basutställning *Nordbor*, som snabbt blev en publik och medial succé. Vid årets slut hade utställningen lockat närmare 350 000 besökare till museet, vilket är en ökning med 60 procent jämfört med 2023 och ett rekord i stiftelsens historia, även i jämförelse med fri-entréåren 2004–2005.

Tillströmningen av besökare visar att intresset för vår gemensamma kulturhistoria i Norden är mycket stort, men också att vi behöver analysera och förstå bakgrunden till våra kulturella särdrag i Norden, för att stå bättre rustade inför framtiden. Totalt har Isak Gustaf Clasons gamla museibygnad tagit emot 611 000 besökare under 2024 på ett smidigt sätt, tack vare våra stora förbättringar av tillgängligheten och infrastrukturen: ny entré på markplan (2020), en hängbro (2023), och en ny hiss (2024). Ett avgörande resultat av publiktillströmningen under året är att nettoomsättningen blev väsentligt högre än förväntad och att detta öppnar för en fortsatt utställningsverksamhet under de kommande åren.

Under året har stiftelsen fortsatt med att utveckla och stärka sitt samarbete med en lång rad statliga och privata aktörer. Detta har väsentligt bidragit till att öka kvaliteten och att utveckla verksamheten på ett kostnadseffektivt sätt.

Statens bidrag fortsätter dock att utgöra den största intäktskällan och är därför även fortsättningsvis den viktigaste faktorn för att en stabil utveckling av kärnverksamheten och för de uppdrag som regleras i stadgarna och i regeringens riktlinjer. Sedan ett antal år tillbaka räknas emellertid bidraget från staten inte längre upp i takt med kostnadsökningarna (i statlig retorik kallad pris- och löneutveckling och förkortad PLO). Detta påverkar stabiliteten i kärnverksamheten starkt negativt. Totalt sett har därför kärnverksamheten minskat under det föregående året, liksom under tidigare år, vilket kräver tydliga planer för framtida radikala åtgärder

Stockholm i januari 2025

Sanne Houby-Nielsen
Styresman för Stiftelsen Nordiska museet

Innehållsförteckning

ÅRSREDOVISNING	5
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	5
STIFTELSENS ÄNDAMÅL OCH UPPDRAG	5
ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN 2024	5
UTVECKLING AV VERKSAMHET, RESULTAT OCH STÄLLNING	7
VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET	8
FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING, RISKER OCH OSÄKERHETER	8
FORSKNING OCH UTVECKLING	10
HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR	11
TILLSTÅNDS- ELLER ANMÄLNINGSPLIKTIG VERKSAMHET ENLIGT MILJÖBALKEN	12
RESULTATRÄKNING	12
BALANSRÄKNING	13
BALANSRÄKNING	14
RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL	15
KASSAFLÖDESANALYS	16
NOTER	17
UNDERSKRIFTER	27
REVISIONSBERÄTTELSE	28
VERKSAMHETSBERÄTTELSE	32
UPPDRAG	32
REDOVISNINGENS INDELNING	32
STIFTELSENS SAMLINGAR, BYGGNADER, HISTORISKA PARKER OCH LANDSKAP	32
UTVECKLING AV SAMLINGARNA	34
REGISTRERING, KATALOGISERING OCH FÖREMÅLSLOGISTIK	34
FÖRVARING OCH VÅRD	37
INSAMLINGAR, UNDERSÖKNINGAR OCH FÖRVÄRV	41
DIGITALISERING	43
BEREDSKAP OCH SÄKERHET	44
PUBLIK VERKSAMHET	45
BESÖKARE	46
MUSEET PÅ DJURGÅRDEN I STOCKHOLM	47
STIFTELSENS KULTURMILJÖER	52
ARKIV OCH BIBLIOTEK	57
DIGITALA MEDIER	58
PUBLIKATIONER	63

KUNSKAP, FORSKNING OCH SAMVERKAN	64
KUNSKAPSUPPBYGGNAD OCH UNIVERSITETSSAMVERKAN	65
UTLÅN.....	67
NATIONELL OCH INTERNATIONELL SAMVERKAN, STÖD OCH RÅDGIVNING	68
INTERNATIONELLT UTBYTE OCH SAMARBETE	69
NORDISKA MUSEETS HÖGTIDSDAG	70
ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIV.....	70
TILLGÄNGLIGHET.....	70
SÄKERHET.....	71
STIFTELSEN NORDISKA MUSEET SOM ARBETSGIVARE.....	72
OBEROENDE REVISORS RAPPORT	73
Avsedda användare och syften.....	74
NORDISKA MUSEETS & SKANSENS VÄNNER.....	75

ÅRSREDOVISNING

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

STIFTELSENS ÄNDAMÅL OCH UPPDRAG

Stiftelsen Nordiska museet är ett nationellt museum för kulturhistoria. Dess verksamhet regleras av stiftelsens stadgar (antagna 2010-02-04), stiftelselagen (1994:1220) och museilagen (2017:563). Som mål för stiftelsen gäller dels de verksamhetsmål som utgår från stiftelsens stadgar, dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för budgetåret 2024 avseende statens bidrag till Stiftelsen Nordiska museet (Ku2023/01296 [delvis]), Ku2023/01378. Av riktlinjerna framgår att en särskild resultatredovisning ska lämnas till regeringen. Denna redovisning sker i form av en separat och utförlig verksamhetsberättelse.

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN 2024

När Sveriges förste vice talman invigningstalade och de nordiska ambassadörerna genomförde en nordisk manifestation vid invigningen av Nordiska museets nya basutställning *Nordbor* den 7 februari tog museet ett stort steg till att förverkliga sin vision om att vara Nordens mest angelägna museum.

Intresset för utställningen *Nordbor* har varit enormt. Både från kollegor i branschen, viktiga intressenter och vårt samhälles viktigaste funktioner. Bland annat bjöd Sveriges talman och den svenska delegationen till Nordiska rådet in Nordiska museet att presentera *Nordbor* i riksdagens Bankhall i ett led att uppmärksamma Nordens dag den 23 mars.

Under våren och försommaren följde en rad olika nordiska evenemang rum på Nordiska museet som alla inleddes med information om *Nordbor* och åtföljdes av en rundvandring i utställningen. Bland annat höll de nordiska kultur- och utbildningsdepartementen och deras baltiska kollegor ett nordiskt kulturministermöte på museet den 2 maj med anledning av Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet och den 11 juni hade museet glädjen att ta emot Kulturdepartementets medarbetare vid deras sommaravslutning som inleddes på museet.

Föreningen Norden och Nordiska museet har under det senaste året etablerat ett starkt partnerskap och bedriver ett framåtsyftande samarbete. Som ett led i detta hölls ett försommarmingel på museet den 13 juni, där det av Föreningen Norden nyinstiftade priset *Nordens samarbetspris* delades ut för första gången och Sveriges EU-minister, med ett särskilt ansvar för de nordiska frågorna, höll ett anförande.

Den 7 maj fick Nordiska museet äran att ta emot Danmarks och Sveriges kungapar, det svenska kronprinsessparet samt den danska ambassadören och den svenska kulturministern med delegationer. Utöver besök i *Nordbor* skänkte och planterade det danska kungaparet ett äppelträd från danska Gråstens slott på museets bakgård.

Den 27 augusti hade museet även glädjen att få ta emot Sveriges statsminister, EU-minister, kulturminister och de fyra svenska ambassadörerna i de nordiska länderna som även de fick en rundvisning i *Nordbor*.

I september sågs *Nordbor* av Utrikesdepartementets nordisk-baltiska grupp den 5 september, Klimat- och näringslivsdepartementet tillsammans med nordiska kollegor den 18 september och Regeringskansliet med nordiska kollegor den 19 september.

Den 2 oktober höll Nordiska ministerrådet en middag på Nordiska museet som inleddes med en rundvandring i *Nordbor* och året avslutades med att riksdagens personalklubb besökte utställningen den 11 december.

Portarna till *Nordbor* öppnades för publiken den 10 februari. Utställningen skapade publikrusning och redan den 6 maj gratulerades museets hundratusende besökare sedan *Nordbor* öppnade. För att välkomna besökarna på bästa sätt utökade museet sina öppettider under årets första hälft, publiken erbjöds att besöka museet under alla öppettider för att utjämna besöksflödet och bemötandet under helger förstärktes genom att flera av museets medarbetare arbetade publika pass.

Den 25 oktober öppnades *Nordbors* samtidsdel där några av 2000-talets nordbor ger sina livserfarenheter och tankar om att vara människa i Norden i dag. Målsättningen med *Nordbors* samtidsdel är att samla en mångfald av perspektiv på livet i det samtida Norden.

I samband med invigningen av *Nordbor* lanserade Nordiska museet den populärvetenskapliga boken med samma namn. Boken *Nordbor* berättar om livet i Norden under 500 år och ger en fördjupning om kunskapen som ligger till grund för den nya utställningen med texter skrivna av museets intendent, den museets Hallwylska professor och 30 experter vid olika universitet.

En stor del av Nordiska museets programverksamhet samt sortimentet och skyltningen i museets butik kopplade även de till *Nordbor*.

Den 14 februari lanserades ett samarbete med podcasten *Folkets historia* på spotify.com. I podcasten fördjupar museets intendent kontexten kring de historiska personerna i *Nordbor* och *Folkets historia* blev en av 2024 års mest spelade nya podcasts på Spotify i Sverige.

Utställningen *Nordbor* fick också ett nationellt och internationellt medialt intresse och bred redaktionell synlighet. Även ett stort antal museer – både svenska och utländska – har besökt museet för att få inspiration till sina egna utställningar.

Grunden till Nordiska museets samlingar började byggas upp för 150 år sedan av Artur Hazelius och en rad frivilliga medhjälpare som samlade in föremål, minnen och berättelser för att bevara dem från glömska. Artur Hazelius kallade sina medhjälpare för "skaffare".

Den 21 maj delade Nordiska museet och Utbildningsradion för fjärde gången ut utmärkelsen *Årets skaffare* till två skolklasser som särskilt väl hjälpt museet att dokumentera sina liv för framtiden i insamlingen *Mitt liv*. I den fleråriga digitala insamlingen *Mitt liv*, som Utbildningsradion och Nordiska museet startade 2020, kan landets alla skolbarn berätta om sina vardagsliv och alla lärare och skolor i Sverige är välkomna att engagera sig i insamlingen som presenteras i den digitala utställningen mittliv.nordiskamuseet.se.

DigitaltMuseum är en webbplats som samlar digitala samlingar från olika museer, arkiv och andra kulturinstitutioner i Sverige och Norge. Tjänsten syftar till att göra kulturarvet tillgängligt för en bredare publik och underlätta för användare att upptäcka och utforska historiska samlingar digitalt. Totalt har nu Nordiska museet publicerat över en halv miljon objekt som är tillgängliga för alla, vilket gör Nordiska museet till det i särklass största museet på plattformen.

Projektet *100 000 Bildminnen* slutfördes under 2024 och i slutrapporten, som publicerades i juni, sammanfattas arbetet med att behandla, digitisera och tillgängliggöra de cirka 100 000 nitrat- och acetatnegativ som skadades 2021 vid en vattenläcka i ett av Nordiska museets fotoarkiv. Med rapporten vill museet dela med sig av sina erfarenheter och insikter samt att rapporten ska vara en inspirationskälla för framtida projekt inom digitisering och bevarande av det fothistoriska kulturarvet.

Under året startades förarbetet för två nya digitaliseringsprojekt för museets bildsamlingar. Genom digitaliseringen kommer informationsinnehållet kunna säkras för eftervärlden och bilderna göras mer användbara och tillgängliga för allmänheten och forskning.

Stiftelsens nya webbplats Nordiskamuseet.se vann guld i kategorin *Heldigitalt Webbsida* i tävlingen *Svenska Designpriset 2024* och fick även utmärkelsen *People's Choice* som ges till det bidrag i varje kategori som har fått flest röster från svenska folket.

Nordiska museet tilldelades även *Kulturarvspriset 2024* som delas ut av medlemsföreningen Svenskt Kulturarv. Priset är ett kvitto på att Nordiska museet erbjuder angelägna utställningar och är ett attraktivt besöksmål som tilltalar många besökare.

Under året startades processen att ta fram en ny femårig strategisk handlingsplan för stiftelsen gällande åren 2026–2030 och verksamheten har genomsyrats av arbete med stiftelsens framtida finansieringsutmaningar, vilka orsakas av ökade kostnader och utebliven uppräkningsbidrag och som kommer att slå mycket hårt mot stiftelsens verksamhet.

UTVECKLING AV VERKSAMHET, RESULTAT OCH STÄLLNING

	2024	2023	2022	2021
Statligt bidrag	124,9	124,9	124,9	123,2
Extra bidrag för digitisering av arkiv- och föremålssamlingar (enl. budgetprop.)	1	-	-	-
Extra statligt bidrag med anledning av covid-19-pandemin	-	-	4,0	15,0
Korttidsstöd med anledning av covid-19-pandemin	-	-	-	2,2
Totala verksamhetsintäkter	210,1	208,5	187,3	179,2
Verksamhetskostnader (mkr)	-197,4	-214,0	-174,8	-153,0
Årets resultat (mkr)	15,6	-3,9	12,4	26,2
Årets investeringar (mkr)	9,6	42,8	16,8	3,9
Balansomslutning (mkr)	199,6	187,6	210,8	194,2
Antal verksamhetsbesök	377 375	245 597	255 384	145 974
Antal anläggningsbesök	1 139 225	870 856	677 544	494 430

VÄSENTLIGA HÄNDELSE UNDER RÄKENSKAPSÅRET

I februari 2024 öppnades basutställningen *Nordbor* som är den hittills största utställningen som Stiftelsen Nordiska museet har gjort och sammanfattar 500 år i ett sammanhängande narrativ. Utställningen har fått ett fantastiskt mottagande och har genererat ett stort medialt intresse och höga publiksiffror som i sin tur har ökat Nordiska museets publika intäkter.

Projektet *100 000 Bildminnen* slutfördes och därmed har 100 000 bilder från sent 1800-tal fram till 1970-talet blivit tillgängliga för allmänheten på Digitalt Museum.

Ett extra riktat statligt bidrag och ytterligare extern finansiering har möjliggjort en ökad satsning på att digitalisera stiftelsens samlingar.

Stiftelsen har under året arbetat med ett katastrofberedskapsprojekt för att skydda och bevara museets samlingar och kulturarv vid olika typer av kriser och nödsituationer. Under året har stiftelsen även påbörjat arbetet med en framtida hållbar och säker samlingsförvaltning.

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING, RISKER OCH OSÄKERHETER

Stiftelsen Nordiska museet, Sveriges största kulturhistoriska museum och ett centralmuseum, har historiskt haft en nära samverkan med staten. Samverkan har under det senaste decenniet gett stiftelsen en stabil grund för att bedriva sin kärnverksamhet enligt stadgarna och riktlinjerna från staten. Stiftelsen bevarar och utvecklar en av landets mest betydelsefulla samlingar, skapar digitala erbjudanden, genomför sitt myndighetsuppdrag och erbjuder publika utställningar av hög kvalitet. Detta har möjliggjort en successiv breddning av finansieringen genom samverkan med offentliga och privata aktörer. Stiftelsen har även kunnat driva och genomföra stora, fleråriga projekt, nu senast med den oerhört väl mottagna och uppskattade utställningen *Nordbor*. Resultatet har inneburit en stegvis kvalitetsökning och en ökning av publika intäkter från 13 mkr till 46 mkr mellan 2015 och 2024.

Sedan 2020 (undantaget en liten höjning 2022) har staten inte räknat upp stiftelsens bidrag i takt med kostnadsökningarna och så förblir situationen även de kommande tre åren. Sedan 2015 har museets årliga kostnader ökat med cirka 40 mkr, trots nedskärningar och bortprioriteringar. Sedan 2015 har det årliga statliga bidraget ökat med endast drygt 10 mkr. Detta trots att museet har ett i det närmaste identiskt uppdrag som statliga centralmuseer. Sammantaget har det skapat en ekonomisk obalans där det oförändrade statliga bidraget under perioden 2020 till 2027, totalt sett kommer att ha lett till en minskning av bidraget motsvarande närmare 100 mkr under hela perioden.

Den negativa utvecklingen riskerar att skapa en nedåtgående spiral, där stiftelsens möjligheter att fortsätta vara en attraktiv samarbets- och samverkanspartner försämras och den totala verksamheten minskar ytterligare och riskerar att på sikt leda till stora merkostnader.

Den stora ökningen av publika intäkter från utställningar och program under 2024, men även tidigare, kan inte täcka den negativa bidragsutvecklingen. Överlag är utställningsintäkter oförutsägbara och svåra att beräkna och utgör därför ingen stabil grund för driften av den mycket omfattande och allsidiga verksamheten. Däremot kan eventuella ökade intäkter från populära utställningar vara med att finansiera nya utställningar.

Behov av bidragshöjning

Stiftelsen har behov av en bidragshöjning som följer allmänna kostnadsökningar på en rad områden och en separat för finansiering för större renoveringar av Isak Gustaf Clasons museibygnad.

- *Föremålssamlingar:* Förvaltningen av 1,5 miljoner föremål är kostnadskrävande och för magasinshyra och konservering och vård är utmaningarna mycket stora. Stiftelsen ser betydande svårigheter att få privata aktörer att sponsra arbetet med samlingsförvaltning.
- *Regionalt utfall:* Museets fastigheter och mark har stor potential för regional utveckling men kräver investeringsstöd. Stiftelsen ser stora möjligheter för utveckling i samarbete med olika statliga och privata aktörer, i synnerhet på Julita gård, men detta kräver en väsentlig bidragsökning från staten eller en annan statlig finansieringsmodell. Om den utökade statliga finansieringen uteblir tvingas Stiftelsen vidta radikala åtgärder, som försäljning av fastigheter och mark.
- *Digitalisering:* Stiftelsen är ålagd av regeringen att digitalisera sina samlingar och långsiktigt förvalta dem. Idag saknas en basfinansiering och det extra treåriga bidraget på 1 mkr per år för digitalisering av hotat samlingsinnehåll upphör 2027. Stiftelsen har tidigare lyckats bra med att få privat finansiering till viktiga insatser, men ser inga möjligheter att få privata aktörer att sponsra långsiktiga förvaltningkostnader.
- *Övrig kärnverksamhet:* Minskade statliga bidrag har lett till nedskärningar i forskning, utlån, arkiv, bibliotek, skolverksamhet, arbete enligt myndighetsuppdrag, park- och byggnadsvård inklusive visningar och öppethållande på slott och gårdar, administration, drift och HR.
- *Isak Gustaf Clasons museibygnad:* Den brandskyddskritiska renoveringen av tak och vind till den ikoniska byggnaden, som tillika är ett byggnadsminne, är akut och kräver utökat statligt stöd. Stiftelsen ser möjligheter för privata aktörer som medfinansierare om staten visar att man tar det huvudsakliga ansvaret.
- *Beredskap för skydd och undanförsel i händelse av väpnad konflikt:* Finansiering saknas för skydd och undanförsel av samlingar vid väpnad konflikt. Det är idag oklart om regeringens treåriga medelstildelning för skydd och undanförsel i händelse av väpnad konflikt som RAÄ förvaltar även omfattar stiftelsemuseerna på samma sätt som de statliga centralmuseerna.

Slutsatsen är att Stiftelsen Nordiska museet behöver en bidragshöjning inför budgetåret 2026 för att kunna bibehålla verksamheten enligt stadgarna, statens riktlinjer och museilagen. Därefter måste den årliga uppräknings återupptas. Stiftelsen behöver även separat finansiering för större renoveringar av museibygnaden på Djurgården samt omfattas av regeringens satsning på att stärka skyddet kring beredskap och undanförsel.

FORSKNING OCH UTVECKLING

Sedan 1984 mottar Stiftelsen Nordiska museet genom de agrarhistoriska fonderna ett särskilt stöd för forskning kring lantbrukets näringar. Skogen och skogsbruket är avgörande men ofta underkommunicerade beståndsdelar i detta fält. I ljuset av klimatförändringar och en alltmer polariserad debatt om det svenska skogsbruket i relation till lokala intressen och till kolinlagring som global klimatresurs har det allmänna medvetandet om skogens många värden och hoten mot dessa vuxit sig starkt. Vid Nordiska museet bedrivs, under ledning av Stiftelsen Nordiska museets Hallwylska professor i etnologi, mångvetenskaplig forskning om skogen som natur- och kulturarv.

Pilotprojektet *Skogen i arkivet; skogen som arkiv* (2022–2023) har under 2023–2024 redovisats genom en text i utställningskatalogen *Nordbor* och genom en film om framtidsdilemman för skogen, vilket är ett av de senaste tillskotten i nämnda utställning. Projektet inspirerade också en fortsättning i, av Riksbankens Jubileumsfonds finansierade (2024–2026), projektet *Den förlorade skogen: förnyade relationer och rituell återförtrollning* som museets professor och en gästforskare bedriver vid Stockholms och Linköpings universitet, men med fortsatt samverkan och synergier med stiftelsens verksamhet som en viktig del. Under året har bland annat en digital insamling som relaterar till projektet genomförts. Denna avslutas i januari 2025, men kommer också att följas upp med intervjuer och fältarbeten under året. Den publika programserien *Forest Lab* har under 2023–2024 genomfört mångvetenskapliga samtal om skogen, vilka kommer att tillgängliggöras via Youtube under 2025. Under året har projekten även presenterats externt vid seminarier och konferenser, inbjudna föreläsningar och inte minst genom en dubbelsession vid World Congress of Environmental History i Finland, som museets professor arrangerade i samverkan med nordiska kollegor.

Med finansiering av Stiftelsen Lagersberg och de agrarhistoriska fonderna har även ett mindre omfattande, med för stiftelsens kommande publika verksamhet, värdefullt forskningsprojekt bedrivits av en gästforskare som har analyserat frågelistor om fårklippning och diskuterar människa-husdjursrelationer inom ramen för större agrar- och textilhistoriska sammanhang. Resultaten av detta projekt, kallat *Ängsladan vid Djupanboda kärr*, kommer under 2025 att publiceras i två sakkunniggranskade tidskriftsartiklar.

Forskningsprojektet *Modekonfektionens genombrott i Sverige. Tre pionjärer: Graffman, Kleen, Richard* som har bedrivits under 2021–2024 med Stiftelsen Nordiska museet som huvudman har avslutats under året. Projektet har nyfotograferat dräkter och digitaliserat omkring 500 fotografier. Ett forskarseminarium arrangerat inom ramen för projektet har lett till etableringen av ett nationellt modehistoriskt forskarnätverk som träffats årligen och ett bokmanus är under arbete. Projektet ägde rum i samverkan med Stiftelsen Skansen och finansieras av Riksantikvarieämbetet/Centrala museers forskning.

I slutet av året fick man besked om en beviljad ansökan om forskningsinitiering från Riksbankens Jubileumsfond där stiftelsens professor ingår och som under 2025 kommer att genomföra ett antal seminarier i samverkan med museologer vid flera svenska lärosäten.

HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR

Stiftelsen Nordiska museet har under 2024 fortsatt arbetet med den strategiska handlingsplanen för 2021–2025. Målet är att stiftelsen 2025 ska bli en naturlig och för samhället attraktiv arena för hållbarhetsarbetets tre delar: socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Stiftelsen kan med museet på Djurgården, stiftelsens slott och herrgårdar, samlingar och kulturlandskap, bli en stark aktör i det samlade hållbarhetsarbetet.

Hållbarhet är en av stiftelsens fyra värderingar (kunskap, inspiration, tydlighet och hållbarhet) som vägleder organisationen i hur verksamheten ska bedrivas och hållbarhetstemat återfinns även i stiftelsens utställningar. I början av året har Nordiska museet på Djurgården öppnat sin nya basutställning *Nordbor*. Utställningen är den största som museet har gjort och beräknas att stå under de närmaste 15 åren. I utställningen har stiftelsen sett över det byggmaterial som tidigare har använts och återanvänt så mycket som möjligt. Exempelvis har man återanvänt en stor del glas till utställningens montrar. Nordiska museet på Djurgården har även bjudit in till fysiska evenemang med teman kopplade till hållbarhet och återbruk för att bidra med kunskap och inspiration.

Generalplanens tillgänglighetsprojekt, som innefattar en förlängning av Nordiska museets frakthiss till en stor publik hiss, en hängbro över *Kröningsläktaren* kallad *Jubileumsbron* i museibygnaden samt en lösning som förbinder gallerierna på översta våningen på museets västra sida, har slutförts helt. Lyftbord och ramper som återstod att göra under 2023 färdigställdes i januari 2024 för att skapa full tillgänglighet för museets alla besökare. Sammantaget har museet genom tre noga valda arkitektoniska tillägg (ny entré på markplan från 2019, *Jubileumsbron* från 2023 och person/frakthiss från 2024) löst de tillgänglighetsproblem som Isak Gustaf Clasons byggnad från 1907 under årtionden har skapat för publiken och verksamheten.

Stiftelsen förvaltar och äger flera anläggningar som även är byggnadsminnen. Målet för stiftelsen är att dessa kulturmiljöer och kulturfastigheter värnas i enlighet med donationer och skyddsbestämmelser, men även på ett ekonomiskt hållbart sätt. Stiftelsens kulturmiljöer och kulturfastigheter ska vara attraktiva, öppna och tillgängliga för stiftelsens publik, vilket gör att utvecklingen av stiftelsens miljöer måste gå hand i hand med den publika verksamheten.

Stiftelsen förvaltar även skog både i Tyresö och Julita. Skogen består av produktiv skogsmark och ett antal skyddade områden som naturreservat, Natura 2000, Naturvårdsområden och nyckelbiotoper. Under 2024 har ett större arbete gjorts där stiftelsen har tagit fram ett förslag till nya riktlinjer för skogsbruket, målet är att fortsätta bruka skogen på ett hållbart sätt för framtida generationer, samt bevara olikåldrig skog och stärka den biologiska mångfalden.

Stiftelsen är representerad i KDI:s (Kungliga Djurgårdens Intressenters) särskilda hållbarhetsgrupp som är en mycket aktiv aktör på Djurgården och som både driver policyfrågor och gemensamma satsningar på hållbarhet, där effekten blir totalt sett större genom samarbete. KDI samlar ett 60-tal aktörer för att samverka kring långsiktig och hållbar utveckling på Djurgården. Arbetet sker i nära samarbete med KDF (Kungliga Djurgårdens förvaltning) och med stöd av Nationalstadsparkens utvecklingsfond. Under 2024 tilldelades KDI, för andra gången, *Green Destinations Platinum Award*, en utmärkelse som belönar arbetet med alla kriterier i linje med FN:s 17 globala hållbarhetsmål.

Stiftelsen arbetar kontinuerligt med sitt hållbarhetsarbete, då det genomsyrar hela organisationen. Eftersom det statliga bidraget fortfarande är oförändrat och kostnaderna har ökat kraftigt så måste hållbarhetsarbetet jämföras mot kostnaderna, vilket betyder att stiftelsen hamnar i en situation där man önskar ta ett hållbart beslut men inte kan på grund av ekonomiska skäl.

TILLSTÅNDS- ELLER ANMÄLNINGSPLIKTIG VERKSAMHET ENLIGT MILJÖBALKEN

Konserveringsfrysaren på Nordiska museet bytte till ett nytt kylaggregat för att klara de miljökrav som gäller för köldmedium enligt EU-direktiv.

Stiftelsen Nordiska museet använder köldmedium i ett serverrum, två frysanläggningar för konservering, i acetat- och nitratarkiven och i anslutning till restaurangen på Nordiska museet samt i restaurangen i västra flygeln på Tyresö slott. Julita gård har köldmedier i kyl, frys och soprum i och vid Julita Wärdshus.

RESULTATRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2024</i>	<i>2023</i>
<i>Verksamhetsintäkter</i>			
Gåvor och bidrag	2	9 495	23 607
Nettoomsättning	3	74 734	59 993
Statligt bidrag	4	125 854	124 854
Summa verksamhetsintäkter		210 083	208 454
<i>Verksamhetskostnader</i>			
Handelsvaror		-4 590	-5 368
Övriga externa kostnader	5,8	-93 696	-104 263
Personalkostnader	6	-89 257	-95 958
Avskrivningar av anläggningstillgångar	7	-9 823	-8 455
Summa verksamhetskostnader		-197 366	-214 044
Verksamhetsresultat		12 717	-5 590
<i>Resultat från finansiella poster</i>			
Ränteintäkter och liknande resultatposter	9	2 969	1 747
Räntekostnader och liknande resultatposter	10	-117	-95
Resultat efter finansiella poster		15 569	-3 938
Årets resultat		15 569	-3 938

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2024-12-31</i>	<i>2023-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	11	74 089	75 401
Maskiner och andra tekniska anläggningar	12	9 081	9 291
Inventarier, verktyg och installationer	13	34 335	32 528
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	14	0	518
		117 505	117 738
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	15	195	195
		195	195
Summa anläggningstillgångar			
		117 700	117 933
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager</i>			
Färdiga varor och handelsvaror	16	1 229	1 300
		1 229	1 300
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		2 529	1 447
Övriga fordringar		429	1 203
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	17	5 247	5 305
		8 205	7 955
<i>Kortfristiga placeringar</i>	18	17 085	42 069
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank	18	55 353	18 302
		55 353	18 302
Summa omsättningstillgångar			
		81 872	69 626
SUMMA TILLGÅNGAR			
		199 572	187 559

BALANSRÄKNING

<i>Belopp i tkr</i>	<i>Not</i>	<i>2024-12-31</i>	<i>2023-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		10 980	10 980
		10 980	10 980
<i>Fritt eget kapital</i>			
Ändamålsbestämda medel		20 000	20 000
Balanserat resultat		84 542	88 480
Årets resultat		15 569	-3 938
		120 111	104 542
Summa eget kapital			
		131 091	115 522
<i>Långfristiga skulder</i>	19		
Övriga skulder till kreditinstitut		37 547	40 810
		37 547	40 810
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut		3 263	3 263
Checkräkningskredit	20	-	-
Leverantörsskulder		8 358	8 838
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	21	873	812
Övriga skulder		5 654	5 371
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	22	12 786	12 943
		30 934	31 227
Summa skulder			
		68 481	72 037
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER			
		199 572	187 559

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

<i>Eget kapital</i>	<i>Stiftelsekapital</i>	<i>Ändamålsbestämt kapital fastighetsfond</i>	<i>Ändamålsbestämt kapital övrigt</i>	<i>Balanserat resultat inkl årets resultat</i>
Ingående balans	10 980	20 000	0	84 542
Årets resultat				15 567
<i>Omföring mellan poster i eget kapital</i>				
Upplösning av ändamålsenligt kapital				
Vid årets utgång	10 980	20 000	0	100 109

KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i tkr	Not	2024	2023
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		15 569	-3 938
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet	23	9 823	8 455
		<u>25 392</u>	<u>4 517</u>
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		25 392	4 517
<i>Förändringar i rörelsekapital</i>			
Ökning(-)/Minskning(+) av varulager		71	-40
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar		-250	336
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelseskulder		-293	-13 595
Kassaflöde från den löpande verksamheten		<u>24 920</u>	<u>-8 782</u>
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-9 590	-42 812
Avyttring av materiella anläggningstillgångar			
Kassaflöde från investeringsverksamheten		<u>-9 590</u>	<u>-42 812</u>
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån			0
Amortering av lån		-3 263	-3 263
Upplösning fonder inom eget kapital		-	-2 449
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		<u>-3 263</u>	<u>-5 712</u>
Årets kassaflöde		12 067	-57 306
Likvida medel vid årets början		<u>60 371</u>	<u>117 677</u>
Likvida medel vid årets slut	18	<u>72 438</u>	<u>60 371</u>

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och enligt Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Tillgångar

Tillgångar som inte redovisas

Nordiska museets samlingar är mycket omfattande och allsidiga. De består av föremål, arkivalier, bilder, fotografier, böcker, kulturhistoriska byggnader - varav ett flertal byggnadsminnen - kulturmiljöer och markinnehav. Museisamlingarna förvaltas för allmänhetens räkning och kan inte ses som realiserbara tillgångar och redovisas därför inte i balansräkningen.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår förutom inköpspriset även utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter som uppfyller tillgångskriteriet räknas in i tillgångens redovisade värde. Utgifter för löpande underhåll och reparationer redovisas som kostnader när de uppkommer.

För byggnader har skillnaden i förbrukningen av betydande komponenter bedömts vara väsentlig. Byggnader har därför delats upp i komponenter vilka skrivs av separat

Avskrivningar

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod eftersom det återspeglar den förväntade förbrukningen av tillgångens framtida ekonomiska fördelar. Avskrivningen redovisas som kostnad i resultaträkningen.

	<i>Nyttjandeperiod</i>
Byggnader	10–100 år
Markanläggningar	5–30 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5–10 år
Inventarier, verktyg och installationer	3–15 år

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal.

Operationella leasingavtal

Leasingavgifterna enligt operationella leasingavtal, inklusive förhöjd förstagångshyra men exklusive utgifter för tjänster som försäkring och underhåll, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Varulager

Varulagret är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Därvid har inkuransrisk beaktats. Anskaffningsvärdet beräknas enligt först in- först ut-principen. I anskaffningsvärdet ingår förutom utgifter för inköp även utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas i enlighet med kapitel 11 (Finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet) i BFNAR 2012:1.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när stiftelsen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när den avtalsenliga rätten till kassaflödet från tillgången har upphört eller reglerats. Detsamma gäller när de risker och fördelar som är förknippade med innehavet i allt väsentligt överförs till annan part och stiftelsen inte längre har kontroll över den finansiella tillgången. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när den avtalade förpliktelsen fullgjorts eller upphört.

Värdering av finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärde, inklusive eventuella transaktionsutgifter som är direkt hänförliga till förvärvet av tillgången.

Finansiella omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Kundfordringar och övriga fordringar som utgör omsättningstillgångar värderas individuellt till det belopp som beräknas inflyta.

Intäkter

Det inflöde av ekonomiska fördelar som stiftelsen erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för rabatter.

Gåvor och bidrag

En transaktion i vilken stiftelsen tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är en gåva eller ett erhållit bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att stiftelsen uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om stiftelsen har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls, är det ett erhållit bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls.

En gåva som intäktsförts redovisas antingen som en tillgång eller en kostnad beroende på om gåvan förbrukas direkt eller inte. Gåvor som stiftelsen avser att stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar.

Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde.

I de fall stiftelsen lämnat en ersättning för att erhålla gåvan minskas gåvans värde med ersättningen.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls.

Bidrag som hänför sig till en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet. Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som stiftelsen fått eller kommer att få.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället.

Försäljning av varor

Vid försäljning av varor redovisas intäkten vid leverans.

Ränta och utdelning

Intäkt redovisas när de ekonomiska fördelarna som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget samt när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Ränta redovisas som intäkt enligt effektivräntemetoden.

Utdelning redovisas när behörigt organ har fattat beslut om att utdelning kan lämnas.

Not 2 Gåvor och bidrag

<i>Gåvor och bidrag som redovisats som intäkt</i>	2024	2023
Gåvor och bidrag:		
Gåvor	10	1
EU	-	-
Staten	686	921
Arbetsförmedling	633	633
Kommun	501	501
Övriga externa bidrag	7 665	21 551
	<u>9 495</u>	<u>23 607</u>

I posten övriga externa bidrag ingår bidrag från anknutna stiftelser med 6,1 mkr och övriga bidrag med 1,6 mkr.

Not 3 Nettoomsättning per rörelsegren

	2024	2023
<i>Nettoomsättning per rörelsegren</i>		
Publika intäkter	45 979	24 939
Hysesintäkter	16 971	14 989
Försäljningsintäkter	10 785	11 378
Övriga intäkter	999	8 687
	<u>74 734</u>	<u>59 993</u>

Not 4 Statligt bidrag

	2024	2023
Statligt bidrag	124 854	124 854
Extra bidrag för att digitalisera kulturarvet	1 000	-
	<u>125 854</u>	<u>124 854</u>

Not 5 Övriga externa kostnader

	2024	2023
Lokalkostnader	-40 099	-36 458
Driftskostnader	-53 597	-67 805
	<u>-93 696</u>	<u>-104 263</u>

Not 6 Anställda, personalkostnader och arvoden till nämnd och revisorer

Medelantalet anställda	<i>2024</i>	<i>varav män</i>	<i>2023</i>	<i>varav män</i>
Sverige	121	34 %	138	32 %

Redovisning av könsfördelning i företagsledningar	<i>2024-12-31</i>	<i>2023-12-31</i>
	<i>Andel kvinnor</i>	<i>Andel kvinnor</i>
Nämnden	57 %	57 %
Övriga ledande befattningshavare	67 %	70 %

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader, inklusive pensionskostnader	<i>2024</i>	<i>2023</i>
Löner och ersättningar	56 544	61 585
Sociala kostnader	30 731	32 561
(varav pensionskostnad) 1)	(9 349)	(9 882)

1) Av stiftelsens pensionskostnader avser 951 (915) nämnd. Samtliga pensionskostnader avser premier i avgiftsbestämda pensionsplaner.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan nämndledamöter m.fl. och övriga anställda	<i>2024</i>	<i>2023</i>
Nämnd och styresman	1 802	1 695
Övriga anställda	54 742	59 890

Avgångsvederlag

Uppsägningstid för styresmannen från Stiftelsen Nordiska museets sida är tolv månader.

Arvode och kostnadsersättning till revisorer	<i>2024</i>	<i>2023</i>
<i>R3 Revisionsbyrå KB</i>		
Revisionsuppdrag	250	240
Andra uppdrag	-	-

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av årsredovisningen och bokföringen samt nämndens och styresmannens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal.

Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

Not 7 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2024	2023
<i>Avskrivningar enligt plan fördelade per tillgång</i>		
Byggnader och mark	3 124	3 026
Maskiner och andra tekniska anläggningar	1 480	1 229
Inventarier, verktyg och installationer	5 219	4 200
	9 823	8 455

Not 8 Operationell leasing

Leasingavtal där stiftelsen är leasetagare

Framtida minimileaseavgifter avseende icke uppsägningsbara operationella leasingavtal

	2024-12-31	2023-12-31
Inom ett år	16 300	16 078
Mellan ett och fem år	65 200	64 313
	81 500	80 391
Räkenskapsårets kostnadsförda leasingavgifter	16 078	15 118

Hyseskontrakt avseende externa magasin löper på mellan 3 år och 15 år. Dessa kontrakt är långsiktiga.

Not 9 Ränteintäkter och liknande resultatposter

	2024	2023
Ränteintäkter, övriga	2 746	1 563
Övrigt	223	184
	2 969	1 747

Not 10 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2024	2023
Räntekostnader, övriga	-113	-89
Övrigt	-4	-6
	-117	-95

Not 11 **Byggnader och mark**

	<i>2024-12-31</i>	<i>2023-12-31</i>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	104 515	82 812
Nyanskaffningar	1 294	15 554
Bidrag	-	-1 300
Omklassificeringar	518	7 449
Vid årets slut	106 327	104 515
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-29 114	-26 088
Årets avskrivning	-3 124	-3 026
Vid årets slut	-32 238	-29 114
Redovisat värde vid årets slut	74 089	75 401

Not 12 **Maskiner och andra tekniska anläggningar**

	<i>2024-12-31</i>	<i>2023-12-31</i>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	28 177	28 591
Nyanskaffningar	1 270	0
Avyttringar och utrangeringar	-3 154	-414
Vid årets slut	26 293	28 177
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-18 886	-18 071
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	3 154	414
Årets avskrivning	-1 480	-1 229
Vid årets slut	-17 212	-18 886
Redovisat värde vid årets slut	9 081	9 291

Not 13 Inventarier, verktyg och installationer

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	50 045	16 692
Nyanskaffningar	11 461	43 727
Bidrag	-4 435	-15 686
Omklassificeringar	-	7 706
Avyttringar och utrangeringar	-407	-2 394
Vid årets slut	56 664	50 045
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-17 517	-15 711
Återförda avskrivningar på avyttringar och utrangeringar	407	2 394
Årets avskrivning på anskaffningsvärden	-5 219	-4 200
Vid årets slut	-22 329	-17 517
Redovisat värde vid årets slut	34 335	32 528

Not 14 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	2024-12-31	2023-12-31
Vid årets början	518	15 155
Omklassificeringar	-518	-15 155
Investeringar byggnad, mark	-	518
Investeringar maskiner och inventarier	-	-
Redovisat värde vid årets slut	0	518

Not 15 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2024-12-31	2023-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	195	195
Redovisat värde vid årets slut	195	195

Not 16 Varulager

	2024-12-31	2023-12-31
Varulager redovisat till anskaffningsvärde	1 229	1 300

Not 17	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2024-12-31	2023-12-31
	Förutbetalda hyresutgifter	4 075	4 020
	Övriga poster	1 172	1 285
		5 247	5 305

Not 18	Likvida medel	2024-12-31	2023-12-31
	<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
	Kassamedel	0	0
	Banktillgodohavanden	55 353	18 302
	Kortfristiga placeringar, jämförda med likvida medel	17 085	42 069
		72 438	60 371

Ovanstående poster har klassificerats som likvida medel med utgångspunkten att:

- De har en obetydlig risk för värdefluktuationer.
- De kan lätt omvandlas till kassamedel.
- De har en löptid om högst 3 månader från anskaffningstidpunkten.

Not 19	Långfristiga skulder	2024-12-31	2023-12-31
	Skulder som förfaller senare än ett år men tidigare än fem år från balansdagen	13 052	13 052
	Skulder som förfaller senare än fem år från balansdagen	24 495	27 758
		37 547	40 810

Not 20	Checkräkningskredit	2024-12-31	2023-12-31
	Beviljad kreditlimit	7 500	7 500
	Outnyttjad del	-7 500	-7 500
	Utnyttjat kreditbelopp	-	-

Not 21 Skuld erhållna ej nyttjade bidrag

I posten ingår skulder avseende offentliga bidrag med 0 (0).

Not 22 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2024-12-31	2023-12-31
Upplupna löner och semesterlöner	5 835	4 931
Förutbetald intäkt/ intrångsersättning	4 200	4 900
Förutbetalt statsbidrag	-	-
Övriga poster	2 751	3 112
	<u>12 786</u>	<u>12 943</u>

Not 23 Övriga upplysningar till kassaflödesanalysen

Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.

	2024	2023
Avskrivningar	9 823	8 455
Övriga ej kassaflödespåverkande poster	-	-
	<u>9 823</u>	<u>8 455</u>

Not 24 Ställda säkerheter och eventualtillgång

Stiftelsen har inga ställda säkerheter.

UNDERSKRIFTER

Årsredovisningen har digitalt godkänts av nämnden.

Stockholm den dag som framgår av elektroniska underskrifter.

Jan Olov Westerberg

Ordförande

Karin Lindvall

Ola Lindgren Nilsson

Knut Weibull

Lena Lind Palicki

Annika Winsth

Sanne Houby-Nielsen

Styresman

Min revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av min elektroniska underskrift.

Benny Svensson

Auktoriserad revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till nämnden i Stiftelsen Nordiska museet
Org.nr. 802002-4686

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Nordiska museet för år 2024. Stiftelsens årsredovisning ingår på sidorna 5–27 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisions sed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisors sed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 32–75. Den andra informationen består av Förord, Om Stiftelsen Nordiska museet samt Verksamhetsberättelse och oberoende revisors bestyrkande rapport därutöver, men innefattar inte årsredovisningen och min revisionsberättelse avseende denna.

Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för denna andra information.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Nämnden och styresmannens ansvar

Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Nämnden och styresmannen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar nämnden och styresmannen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om nämnden och styresmannen avser att upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i nämnden och styresmannens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att nämnden och styresmannen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna i enlighet med stiftelselagen.

Jag måste informera nämnden om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av nämnden och styresmannens förvaltning för Stiftelsen Nordiska museet för år 2024.

Enligt min uppfattning har nämndensledamöterna och styresmannen inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Nämnden och styresmannens ansvar

Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen, eller om det finns skäl för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Stockholm den 13 februari 2025

Benny Svensson

Auktoriserad revisor

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

UPPDRAG

Stiftelsen Nordiska museet är ett nationellt museum för kulturhistoria. Dess verksamhet regleras av stiftelsens stadgar (antagna 2010-02-04), stiftelselagen (1994:1220) och museilagen (2017:563). Som mål för stiftelsen gäller dels de verksamhetsmål som utgår från stiftelsens stadgar, dels de riktlinjer som redovisas i regeringsbeslutet för budgetåret 2024 avseende statens bidrag till Stiftelsen Nordiska museet (Ku2023/01296 [delvis], Ku2023/01378).

REDOVISNINGENS INDELNING

Verksamhetsberättelsen är indelad i tre verksamhetsområden: *Museets samlingar, byggnader, historiska parker och landskap, Publik verksamhet* samt *Kunskap, forskning och samverkan*. En avslutande del, *Övergripande perspektiv*, rör frågor om tillgänglighet och stiftelsen som arbetsgivare. Under varje rubrik beskrivs centrala aktiviteter och prestationer.

STIFTELSENS SAMLINGAR, BYGGNADER, HISTORISKA PARKER OCH LANDSKAP

Stiftelsen Nordiska museet har betydande kulturhistoriska samlingar, sett i både svenskt och internationellt perspektiv med cirka 1,5 miljoner föremål, 5 000 hyllmeter arkivmaterial, 6 miljoner fotografier och drygt 3 800 hyllmeter biblioteksmaterial. Till denna helhet hör Sveriges mest omfattande samlingar av dräkt, textilier, möbler, folklig konst, silver, jord- och skogsbruksredskap samt av minnesberättelser kring vardagsteman, från folktro till samtiden. Samlingarna av föremål, fotografier och minnen knutna till samisk kultur och historia tillhör världens största. Utöver museibygnaden och Wicanderska villan på Djurgården i Stockholm, äger och förvaltar stiftelsen också en rad miljöer, parker och landskap med över 400 byggnader samt ruiner från vikingatida hallbyggnader, runsten och gravar, och ett cisterciens kloster fördelade på Julita gård, Tyresö slott, Svindersvik och Härkeberga kaplansgård.

Flera av stiftelsens byggnader, miljöer och anläggningar räknas som särskilt värdefulla kulturhistoriska miljöer och har därför byggnadsminnesförklarats. Det rör sig bland annat om Gryts gård i Katrineholms kommun (2013), Tyresö slott med parkmiljö (1991), Trädgårdsmästarbostaden (2013) och Gårdsflygeln (1991) i Tyresö kommun, Nordiska museet (2006) och Wicanderska villan (2006) i Stockholms stad samt Svindersvik (2024) i Nacka kommun.

Stiftelsen äger dessutom cirka 2 300 hektar mark och 800 hektar vatten. Denna sammansatta samlingsprofil ger verksamheten båda unika resurser och stora utmaningar. Det senare inte minst på grund av en flerårig avsaknad av uppräkningsstatliga bidraget, vilket försvårar ett långsiktigt bevarande enligt stadgar och regeringens direktiv.

Målbilden är att stiftelsen förvaltar och driver de donerade kulturfastigheterna och kulturmiljöerna på ett ekonomiskt hållbart sätt samtidigt som de autentiska kulturmiljöerna och dess kulturhistoriska värden värnas i enlighet med donationerna och skyddsbestämmelserna. Besöksanläggningarna ska vara attraktiva, öppna och tillgängliga för en bred och mångfacetterad publik samtidigt som en hållbar förvaltning kan upprätthållas. För verksamheten innebär detta att stiftelsen arbetar med att utveckla och förnya den publika och kommersiella verksamheten parallellt med förvaltningen och underhållet av fastigheterna.

En stor utmaning är emellertid att stiftelsens basfinansiering inte räcker till för att på ett hållbart och långsiktigt säkert sätt kunna förvalta samlingarna och underhålla de donerade fastigheterna, vilket medför att underhållsörden växer. Den kompetens och de personalresurser som krävs för att, utifrån Stiftelsen Nordiska museets verksamhetsbehov, aktivt medverka i de större utvecklingsarbetena kopplat till, inte minst museernas gemensamma digitala samlingsförvaltningsinfrastruktur *eKultur* samt arbetet inom ramen för Riksantikvarieämbetets (RAÄ:s) regeringsuppdrag.

Tabell 1. Samlingar, byggnader, historiska parker och landskap

	2024	2023	2022
Kostnader (tkr)	-67 517	-69 596	-65 151
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	42 686	40 578	47 986
Övriga intäkter (tkr)	20 411	29 478	19 002

Under 2024 har kostnaderna för magasinerna ökat med 1 mkr på grund av indexuppräknningar.

Intäkterna från det statliga bidragets andel baseras på verksamhetsområdets andel av stiftelsens totala kostnader.

Tabell 2. Hyreskostnader inklusive uppvärmning och elektricitet

	2024	2023	2022
Hyreskostnader (tkr)*	-33 483	-31 578	-27 548
Statligt bidrag (tkr)	124 854	124 854	124 854
Andel hyreskostnader/statligt bidrag	26,82 %	25,29 %	22,06 %

**I hyreskostnaderna ovan ingår även kostnader för egna lokaler motsvarande vad som normalt ingår i avtal för hyrda lokaler.*

UTVECKLING AV SAMLINGARNA

Stiftelsen Nordiska museet vårdar och utvecklar sina samlingar kontinuerligt. Ett brett spektrum av insatser, från konservering och magasinering till gallring och förvärv, lägger grunden till att samlingarna är och förblir relevanta för samtidens och framtidens användare. Den långsiktiga utvecklingen styrs av strategier för alla samlingskategorier. Alla förvärv görs i enlighet med svensk och europeisk lagstiftning, internationella konventioner och ICOM:s yrkesetiska riktlinjer.

Stiftelsen tar avstånd från den olagliga handeln med föremål som bidrar till att förstöra historiska platser och lokala etniska kulturer. Stiftelsen tar även avstånd till den olagliga handeln som medverkar till stölder på nationell och internationell nivå och som utsätter hotade växt- och djurarter för fara.

Stiftelsens samlingar har sin grund i Artur Hazelius insamling av föremål och minnen från den äldre allmogekulturen. Även om samlingarna spänner från 1500-tal till nutid, så är årtiondena efter 1900-talets mitt underrepresenterade. Under året har arbetet fortsatt med att stärka insamlingen från denna period. Det har bland annat skett genom en förstärkning av samtidsdokumentationen genom nya insamlingsprojekt samt genom att utveckla och stärka verksamhetsfältet digital dokumentation och insamling.

Under året har stiftelsen påbörjat ett förnyat arbete med att ta fram en samlingsförvaltningsplan i standarden Spectrum. Samlingsförvaltningsplanen innebär en anpassning till en internationell standard och kommer att ta fram nya policyer och processbeskrivningar för de viktigaste arbetsprocesserna med samlingarna.

Under året avslutades också arbetet med en utredning om stiftelsens samiska samlingar. Utredningen gjordes i bred dialog med samiska organisationer och företrädare. Den kom fram till att stiftelsen ser positivt på ett bredare framtida återförande av samlingar, men att förutsättningarna för det saknas i nuläget. Till en början kommer stiftelsen att undersöka möjligheten att återföra de utlånade material som i dag finns på olika samiska museer.

REGISTRERING, KATALOGISERING OCH FÖREMÅLSLOGISTIK

De digitala samlingsystemen är essentiella för museets arbetsprocesser för tillgängliggörandet av samlingarna och för den långsiktiga utvecklingen av museet. Särskilt viktigt är samlingsförvaltningssystemet Primus, i vilket nyförvärv av föremål och fotografier samt komplettering av befintliga uppgifter registreras kontinuerligt.

Förutsättningarna för samlingarnas förvaltning förbättras med varje ny uppgift som matas in, men också genom fortlöpande magasinarbete samt märkning och registreringsfotografering.

Under året har till exempel antalet fotoposter ökat med mer än 18 000 i databasen och därmed har museet kunnat fortsätta digitaliseringen. Rättningar och registervård genomförs löpande. Den nära och komplexa interaktionen mellan föremålets fysiska verklighet och dess digitala reflektion i databasen upprätthålls och förbättras således kontinuerligt.

Utöver detta arbete berikas databasen genom länkade dokument såsom låneavtal, konserveringsrapporter och tillståndsrapporter. På motsvarande sätt registreras arkivförteckningarna löpande i databasen Visual Arkiv.

Databasen Primus drivs av det norska, icke-kommersiella företaget KulturIT och utvecklas ständigt. Nordiska museet är det enda museet i Sverige som är delägare och tar, tillsammans med en rad andra institutioner i Norden, ett aktivt ansvar för utvecklingen av databasen. Rutiner och arbetssätt ses kontinuerligt över lokalt med målet att effektivisera arbetsprocesserna för kunskapsuppbyggnad, förmedling och förvaltning i databasen samt bidra med utvecklingsförslag till KulturIT. En representant från stiftelsen är också med i förvaltningsgruppen för Primus.

Stora delar av registreringen i Primus tillgängliggörs för en bred publik på webbplatsen *DigitaltMuseum* (se rubrik Digitala medier). Samlingarnas information och dokumentation har även gjorts mer sökbar genom en kontinuerlig modernisering och breddning av stiftelsens klassifikationssystem. Processer kring samlingsförvaltning uppdateras enligt den internationella standarden Spectrum.

Arbetet med att förvalta och tillgängliggöra samlingarna har fortsatt oavbrutet under årets gång. En del av detta arbete är omedelbart publikt, såsom information som publiceras på webbplatsen *DigitaltMuseum*, medan mycket av samlingsförvaltningen är mindre synlig för allmänheten och sker i magasinerna och fotoateljén.

Tabell 3. Poster i Primus och Visual Arkiv

	2024	2023	2022
Antal föremålsposter i Primus	553 492	553 439	552 612
<i>Andel av samlingarna</i>	100 %	100 %	100 %
<i>Varav med bild</i>	38 %	38 %	38 %
Antal fotoposter i Primus*	225 541	207 460	114 470
<i>Andel av samlingarna</i>	3,8 %	2 %	2 %
<i>Varav med digital bild</i>	86,6 %	86 %	74 %
Antal byggnader i Primus	457	450	443
<i>Andel av beståndet</i>	99 %	98 %	96 %
<i>Varav med bild</i>	95 %	93 %	93 %
Antal utställningsdokumentationer i Primus	72	70	70
Antal film/ljudposter i Primus	75	75	75
Antal förtecknade arkiv i Visual Arkiv (cirka)	1 500	1 450	1 450
<i>Andel av samtliga arkiv i Visual Arkiv</i>	22 %	22 %	22 %

*Antalet fotoposter i Primus har ökat som ett resultat av de pågående arbetena med att digitalisera stiftelsens fotosamlingar.

DIGITAL INFRASTRUKTUR

Inom ramen för Stiftelsen Nordiska museets strategiska handlingsplan för 2021–2025 har det tagits fram en femårig åtgärdsplan för att säkra samlingarnas tillgänglighet för kommande generationer.

Stiftelsen har i flera år koordinerat och samordnat utvecklingen av de svenska museernas medverkan i det samnordiska digitala samlingsförvaltningssystemet eKultur. För utvecklingsarbetet ansvarar det museiägda icke-kommersiella företaget KulturIT. Primus och DigitaltMuseum är delar av denna infrastruktur och hanterar föremål, bilder, utställningsdokumentation, byggnader, filmer och ljudupptagningar. Sammanlagt fanns vid årsskiftet 9,4 miljoner objekt tillgängliga för allmänhet och forskning. En annan central del av eKultur är *Minnen* som används för digital dokumentation och insamling samt *Digitala arkivet* som används för lagring och tillhandahållande av digitaliserade kulturhistoriska dokument. Utvecklingsinsatserna inom ramen för *Minnen* beskrivs under rubriken *Digitala insamlingar* nedan.

Under 2024 genomfördes följande insatser:

- ▶ *Digitalt museum som forskningsportal* är ett utvecklingsprojekt som finansieras av det norska Kulturdirektoratet och som 2024 har utvecklat DigitaltMuseum som portal för forskning. Genom att inkludera universitetsmuseerna i Norge samt se till att funktionaliteten i DigitaltMuseum är anpassad till forskare kommer möjligheterna till att kunna beforska de digitaliserade samlingarna på DigitaltMuseum både i Sverige och Norge kraftfullt förbättras.
- ▶ *KulturNav* är en samnordisk plattform för terminologi- och auktoritetshantering inom kulturarvssektorn som används av applikationer som Primus och DigitaltMuseum inom eKultur. Plattformen innehåller gemensamma auktoriteter, namn och termer, som används vid katalogisering och samlingsförvaltning i till exempel Primus. Genom att använda auktoriteter effektiviseras samlingsförvaltningen och kvaliteten på samlingsinformationen ökar. Det gör samlingarna lättare att hitta, mer tillgängliga, lättare att förstå och återanvända för andra system, institutioner och användare. Under 2024 fortsatte utvecklingen av KulturNav version 2 med finansiering av Kulturdirektoratet i Norge. Utvecklingen innebär en uppdatering av applikationens utvecklings- och applikationsmiljö och en förbättring av dess driftsmiljö. I samband med utvecklingen kommer även ett nytt användargränssnitt att lanseras, vilket innebär enklare och mer effektivt arbete i en mer standardiserad miljö. KulturNav version 2 planeras att bli tillgänglig under 2025.
- ▶ *Digitala arkivet* är stiftelsens tjänst för publicering och tillgängliggörande av digitaliserade kulturhistoriska dokument. Tjänsten vänder sig främst till forskare och studenter vid landets universitet och högskolor, men även mot andra brukargrupper såsom hembygds- och släktforskare. Plattformen bakom Digitala arkivet är benämnd *Dokumentlagret* och är byggd på KulturNavs arkitektur. Under 2024 har ytterligare 60 000 digitaliserade kulturhistoriska dokument publicerats genom plattformen och mindre förbättringar genomförts av både förvaltnings- och publiceringsmiljön. Vid årsskiftet var 300 000 dokument tillgängliga för framför allt forskare och studenter, varav de allra flesta är sökbara i fulltext. Det OCR-skannade materialet möjliggör fritextsökningar direkt i texten.

FÖRVARING OCH VÅRD

Samlingsförvaltningsarbetet sker enligt stiftelsens fastslagna rutiner och i enlighet med den internationella standarden Spectrum och ICOM:s (International Council of Museums) etiska regler. Stiftelsen arbetar strategiskt med att förbättra samlingarnas förvaring, men det är en utmaning att säkerställa samlingarnas långsiktiga bevarande i samtliga arkiv och magasin utifrån samlingarnas volym och stiftelsens begränsade resurser. Under flera år har kvaliteten på beståndsförvaltningen förbättrats genom riktade projekt med vårdinsatser och omflyttningar till magasin med anpassad klimat- och skadedjurskontroll. Det finns en vetskap om att det återstår brister, men resurserna har inte räckt till att hantera alla önskvärda förbättringar.

Skadedjursbekämpning har pågått under hela stiftelsens verksamhetstid med mer eller mindre hälsovådliga metoder. Idag är metoderna giftfria, men rester av äldre behandlingsmedel kan finnas kvar i samlingarna men omfattningen omöjliggör en närmare analys av varje enskilt objekt. En rutin för hantering av ohälsosamma ämnen har utvecklats i syfte att upplysa om vilka giftiga ämnen som finns i samlingarna och vilka skyddsåtgärder som bör följas samt vilka åtgärder som ska sättas in vid bekräftat ohälsosamt ämne på objekt/samling. Tillsammans med de fysiska skyddsronterna bidrar detta till en säker arbetsmiljö för medarbetare som hanterar samlingarna.

Parallellt arbetar stiftelsen systematiskt med IPM (Integrated Pest Management) för att upptäcka och förhindra spridning av skadedjur som kan förstöra samlingarna.

FÖREMÅL

Stiftelsen Nordiska museets strategi är att i första hand använda preventiv konservering för samlingsvård med hjälp av aktiv konservering när det är nödvändigt. När det har saknats intern kunskap för en speciell konserveringsprocess eller ett visst material har stiftelsen anlitat externa experter.

Utställningar i museets huvudbyggnad och kulturbyggnader har förvaltats enligt ett rullande översynsschema där föremål och miljöer har rengjorts och klimat och säkerhet har kontrollerats. Dessutom har det fysiska tillståndet för samlingarna bedömts. Svindersvik, Tyresö slott, Julita gård och Härkeberga kaplansgård har haft översyner under våren och hösten.

Alla föremål som inkommer till stiftelsen, antingen som nyförvärv eller inlån, har tillståndsbedömts och dokumenterats. Detsamma gäller för föremål som har använts i utställningsproduktioner eller i utlån.

Under året ägde sista delen av ett omfattande, flerårigt konserverings- och logistikarbete rum i samband med installationen av föremålen i utställningen *Nordbor*. Hanteringen av klimatsystemet i den nya utställningen *Nordbor* har varit en särskild utmaning under året. Ett omfattande föremålsflöde med transporter, konservering och installation har genomförts med mycket goda resultat.

Tabell 4. Vårdade poster: föremål/arkivalier

	2024	2023	2022
Antal aktivt konserverade föremål och arkivalier*	933	64 615	49 648
Antal kontrollerade föremålsposter	16 066	18 061	17 692
Andel föremål i klimatiserad förvaring	67 %	63 %	67 %
Andel fotografier och arkiv i klimatiserad förvaring	100 %	100 %	100 %

*Aktivt konserverade föremål och arkivalier var under 2023 och 2022 extremt höga på grund av arbetat med utställningen *Nordbor* samt projekt 100 000 Bildminnen där 100 000 fotografier konserverades.

BYGGNADER, HISTORISKA PARKER OCH LANDSKAP

Vård av byggnader, historiska parker och landskap följer en fastställd plan där historiska värden och vårdbehov är styrande. Stiftelsens arbete med sina omfattande kulturmiljöer styrs också av lagar, krav och riktlinjer från bland andra länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet. En kulturhistorisk värdering av alla stiftelsens byggnader har genomförts av stiftelsens byggnadsantikvarie och dokumentationen från denna redovisas i förvaltningssystemet Primus. Under 2024 har fokus legat på att peka ut värdefulla bebyggelseområden ur en kulturhistorisk synvinkel för att sedan (under 2025) värdera och klassificera dessa enligt samma modell som de enskilda byggnaderna. Syftet är att få lite större enheter som går att använda i både underhålls- och utvecklingsplaneringen. Det handlar om att se kulturvärdena som en resurs och att exempelvis kunna utveckla olika platser utan att dessa går förlorade.

Ett fortsatt arbete med den strategiska förvaltningen av stiftelsens fastigheter pågick under året där huvudverktyget är underhållsplaneringen i förvaltningssystemet Vitec och den strategiska förvaltningsöversikten som togs fram 2023.

På Julita gård har serveringsgången i *Stora huset* restaurerats och fått en ny färgsättning från framskrapade äldre färglager. Putsade fasader på *Vagnsflygeln* och *Åttkanten* har lagats och säkrats. På *Skansenmuseet* upptäcktes skador i spåntaket under hösten. Dessa skador har lagats genom att partier av spåntaket lagts om. I *Stenkullastugan* har en renovering av golvbjälklaget påbörjats. *Lusthusets* fönster och dörrar har under året renoverats och utöver detta har cirka 80 fönsterbågar restaurerats. Familjeområdet på Julita har vidareutvecklats under året tillsammans med den publika avdelningen genom att *köket* har kompletterats. I *Wårdshuset* har golv samt kyl- och frysrum bytts ut, då större rötskador påträffades i bjälklaget.

På Julita gårds egendom har taken på Högtorp och Dammtorp även lagts om och en översyn av tak inne i parken genomfördes i samband med rensning av hängrännor. På torpstället Karlslund har rötskadat väggtimmer bytts.

Gällande skogen som stiftelsen förvaltar i Julita så har skadorna från granbarkborren under 2024 varit mindre än tidigare år och resurser och fokus har istället kunnat läggas på andra planerade åtgärder. Under året har cirka 3,7 hektar slutavverkats och cirka 25,9 hektar har gallrats. Markberedning och plantering av gran och tall har skett på cirka 10 hektar och cirka 35 hektar har röjts, virkespriserna har också höjts under 2024. Stiftelsen har även gjort ett stort arbete där man har tagit fram ett nytt förslag gällande riktlinjer för skogsbruket, målet är att fortsätta bruka skogen på ett hållbart sätt, samt bevara olikåldrig skog och stärka den biologiska mångfalden. I arbetet har stiftelsen utgått från Skogsstyrelsens definition på *Naturnära Skogsbruk*.

Den 20 mars 2024 delgavs Stiftelsen Nordiska museet Länsstyrelsens beslut om byggnadsminnesförklaring av Svindersvik, Sicklaön 90:1, Nacka kommun. Motiveringen till byggnadsminnesförklaringen tar bland annat upp gårdens funktion som sommarnöje under drygt 200 år. Utmärkande är den sammanhållna helheten med huvudbyggnad, köksflygel, paviljong, ekonomi- och personalbostäder samt trädgård och park. Tillsammans ger det en sällsynt god möjlighet till kunskap, och förståelse, för en sommarnöjesmiljö från 1700-talets mitt. Stiftelsen fick under 2023 ett stort bidrag från Kungl. Vitterhetsakademiens fond *Lars Lawskis fond för kulturmiljövårdande insatser av kulturhistoriska byggnadsverk*. Bidraget användes under 2023 till underhåll av Svindersviks paviljongsfönster, fönsterluckor och dörrar. Under 2024 påbörjades underhåll av köksflygelns plåttak. Under arbetet uppdagades omfattande rötskador på Köksflygelns vind och ett mer omfattande restaureringsarbete tog vid. Arbetet var i december 2024 framme vid återställning av plåttak och omsättning av skorsten och delvis kommer avslutande arbeten genomföras 2025. I Svindersvik har även en fettavskiljare installerats till Brygghusets café för att uppfylla myndighetskrav.

Under 2024 har fönster renoverats i boningshuset i Härkeberga kaplansgård.

Tyresö slott har, förutom slottet med sina flyglar, ett 20-tal byggnader. Dessa är kulturhistoriskt beskrivna och värderade i Primus. Under året har fönster renoverats i slottet.

I museibyggnaden på Djurgården genomfördes, i samband med invigningen av *Nordbor*, målningsarbeten i de södra trapphusen och tvärgångarna. En klimatanläggning, kopplad till plan 4 och utställningen *Nordbor*, installerades. Klimatanläggningen är tänkt att kyla de publika delarna av utställningen under den varma årstiden, då värmen i salarna kan bli besvärande.

INSAMLINGAR, UNDERSÖKNINGAR OCH FÖRVÄRV

Som Sveriges största kulturhistoriska museum samlar Stiftelsen Nordiska museet in material som bidrar till att fördjupa människors kännedom om och kritiska förståelse av både historia och samtid. Förvärv, insamlingar och dokumentationer beaktar perspektiv och teman som genus, ålder, klass och geografi. De uppmärksammar förändrade sociala sammanhang liksom frågor om mångfald och det nordiska och globala sammanhanget.

Tabell 5. Nyförvärv

	2024	2023	2022
Antal föremål	65	53	70
Antal arkiv	22	16	5
Antal bilder/fotografier (cirka)	Ca 1000 bilder samt ett 50-tal fotoalbum	240 st + 3 fotoalbum	12 hyllmeter
Antal monografier och periodika	478	396	408

Tabellen visar utökningen av stiftelsens samlingar.

DIGITALA INSAMLINGAR

Inom ramen för Stiftelsen Nordiska museets strategiska handlingsplan för 2021–2025 har det tagits fram en femårig åtgärdsplan med målet att bli det mest angelägna museet i Norden 2025.

En avgörande framgångsfaktor för att uppnå målet är att stiftelsen har lyckats etablera sig som det medskapande museet där en mångfald av människor bidrar med sin kunskap och sina perspektiv på samtiden till samlingarna. Ett fokusområde under året har varit att stärka communityt kring insamlingarna i *Operation Skaffare*. Detta har skett genom att göra enkäter och samla feedback, men framför allt genom utskicket *Skaffarbrevet* som sändes ut för första gången i ny och mer ambitiös utformning i september månad. I 200 engagerade personer, ett antal som är ständigt växande, tar emot utskicken som verkar för att stärka deras relation med museet.

Stiftelsen strävar efter att bredda delaktigheten i insamlingarna om det samtida Sverige och Norden. I samverkan med KulturIT och tillsammans med andra museer i Sverige och Norge utvecklar stiftelsen kontinuerligt insamlingsplattformen *Minnen* (med webbplatserna minnen.se och minnen.no) som är en för kulturarvsinstitutionerna gemensam resurs och möjliggöra samverkan med aktörer i olika sektorer, regioner och länder. Med denna plattform kan stiftelsen och andra museer i Norden snabbt organisera insamlingar kring aktuella händelser och integrera insamlingar i nya utställningar.

Intresset för de publicerade berättelserna har fortsatt varit stort på minnen.se. Under 2024 har webbplatsen haft 122 655 besök och 235 219 sidvisningar. Intresset för att nyttja resultatet av insamlingarna inom forskningen har fortsatt varit stort och stiftelsen har tagit emot flera förfrågningar om att få tillgång till insamlat material, bland annat från ett stort samnordiskt forskningsprojekt.

Under 2024 har insamlingen *Vår framtid* fortsatt engagera, både deltagare och omvärld genom forskning och media. Insamlingen vänder sig brett ut i samhället och målbilden är att samla in ett material som kan ge en så bred och mångfacetterad bild som möjligt av det samtida livet i Sverige men även Norden. Sammanlagt har så här långt drygt 800 personer från olika delar av Sverige och nordiska länder, samt ett brett spektrum gällande åldrar och bakgrund bidragit med sina berättelser, som går att läsa i den digitala utställningen varframtid.nordiskamuseet.se.

Under året har stiftelsen gjort fördjupande framtidsintervjuer via Zoom, samverkat med Föreningen Norden med berättarträffar på museet kopplat till projektet *Min plats i Norden*. Framtidstemat har även använts i programverksamheten genom Forest labs *Skogen och framtiden* och programkvällen *Framtidens mat*. Dessutom har etnologstudenter vid Stockholms universitet haft temat framtid för uppsatsskrivande, i syftet att stärka insamlingen. Det finns önskemål från universitetet att förnya samarbetet även 2025. Därutöver har basutställningen *Nordbor* utökats med fler samtidsberättelser samt med tre samtids- och framtidsdilemmastationer, det senare ett led i vårt samarbete med Institutet för framtidsstudier.

Samarbetet med Föreningen Norden stärktes under året. Bland annat med utdelningen av det nyinstiftade priset *Nordens samarbetspris* i museets lokaler där EU-ministern med ansvar för nordiska frågor deltog. Stiftelsens styresman ingick även i juryn. Samarbetet innebär även att elever från alla nordiska länder som deltar i *Norden i skolan* kommer att delta i en digital träff kopplat till framtiden.

I stiftelsens och UR:s fleråriga insamling *Mitt liv*, som vänder sig till grundskolan, har museet i flera års tid ställt frågan om hur eleverna ser på sitt samtida liv samt sitt liv år 2050. I maj delade stiftelsen och UR för tredje gången ut priset *Årets skaffare* till de två klasser som särskilt väl hjälpt museet att spara sin samtid för framtiden. Prisades gjordes klass 5 i Norrskolan i Uddevalla och klass 5 i Frödingskolan i Karlstad. Mer än 6 500 berättelser har redan skickats in till stiftelsen varav huvuddelen finns publicerade på minnen.se. I slutet av 2023 lanserades mittliv.nordiskamuseet.se som är en digital utställning av det insamlade materialet och i december 2024 bestämdes det att förlänga *Mitt liv* med ytterligare fem år. Det innebär att insamlingen minst kommer att täcka ett helt decennium av barn och ungas liv. En historisk satsning. *Mitt liv* är redan med marginal den största digitala insamlingen museet genomfört.

Stiftelsens samtidsredaktion startade i augusti månad och har sen dess verkat som en kraft för kontinuerligt arbete och samarbete kring samtidsdokumentation. Bland annat bjöds medarbetare in till att samtala om samtidsdokumentationen vid Nordiska museet vid en sammankomst i riksdagen, inbjudna av organisationen 10,46.

DIGITALISERING

DIGITALISERING AV FOTOSAMLINGARNA

Nordiska museet har under de senaste åren intensifierat sitt arbete med digitalisering för att säkra och tillgängliggöra samlingarna. Fotosamlingarna utgör en särskilt prioriterad del av detta arbete, eftersom de både är omfattande och innehåller material som riskerar att gå förlorat på grund av nedbrytning. Genom att digitalisera fotografier kan museet inte bara bevara unikt kulturhistoriskt material utan också göra det mer tillgängligt för forskare och en bred allmänhet.

Under 2024 har museet arbetat med tre centrala digitaliseringsprojekt för fotosamlingarna:

Stiftelsens bestånd av fotonegativ på nitrat- och acetatbas drabbades i januari 2021 av en vattenläcka vilket resulterade i räddningsprojektet *100 000 Bildminnen* som under 2022–2023 vårdade och digitaliserade över 100 000 nitrat- och acetatnegativ från sent 1800-tal till 1970-tal. Bilderna kommer från kända fotografer som KW Gullers, Sten Didrik Bellander, Gunnar Lundh, Gösta Glase, André och Irène Reisz. Under 2024 har detta material tillgängliggjorts via DigitaltMuseum och ett urval via Wikimediaplattformarna. I samband med storsläppet av de digitaliserade bilderna bjöd museet in branschfolk till en inspirationsdag med seminarium och skivstuga där vi delade med oss av de erfarenheter och lärdomar som vi fått i projektet. Dagen arrangerades med projektets samarbetspartners Wikimedia Sverige och KulturIT. Projektet avslutades i juni då en rapport över metoder, resultat och erfarenhet från projektet publicerades på DIVA. I början av december hade den laddats ner 1120 gånger.

Tack vare statlig medelförstärkning, kopplat till regeringens särskilda satsning på digitalisering av hotat samlingsinnehåll, kunde stiftelsen under 2024 påbörja det treåriga projektet *Bildminnen för framtiden* (2024–2026). Syftet med projektet är att vidareutveckla den digitaliseringsverksamhet som bedrivits inom ramen för projektet *100 000 Bildminnen*, i linje med den målbild som regeringens har satt upp kopplat till den nya treåriga digitaliseringssatsningen. Stora delar av de fotografiska samlingarna i Nordiska museets arkiv är starkt hotat inför framtiden på grund av det material som negativen är uppbyggda av både är instabila och bryts ned över tid. Målet är att digitalisera, framtidssäkra och tillgängliggöra cirka 60 000 bilder, utveckla nya metoder för digitalisering och tillgängliggörande, samt öka antalet årliga besök på DigitaltMuseum med 5 procent.

Projektet *Hotade minnen*, finansierat av Jacob Wallenbergs Stiftelse, syftar till att digitalisera de kulturhistoriskt mest betydelsefulla delarna av museets nitrat- och acetatsamling. Under 2024 har förberedelserna för projektet genomförts, inklusive ett omfattande urvalsarbete i samverkan med Stockholms universitet. Cirka 40 000 bilder med fokus på amatörfotografi har valts ut för digitalisering med start i januari 2025.

DIGITALISERING AV KULTURHISTORISKA DOKUMENT

Under 2024 har stiftelsen återupptagit arbetet med digitisering av kulturhistoriska dokument för lagring i *Dokumentlagret* och publicering för forskare och allmänhet på *Digitala arkivet*.

Bland de pågående projekten finns ett omfattande digitaliseringsarbete kopplat till *Sällskapet för folkundervisningens befrämjandes arkiv* i samarbete med Uppsala universitet. Hela materialet digitiseras för närvarande och kommer senare att transkriberas och göras tillgängligt i *Digitala arkivet*.

Digitaliseringen av stiftelsens samlingar är idag helt beroende av de extra medel som staten skjuter till. Utan en fortsatt statlig satsning på digitalisering av samlingarna skulle stiftelsens verksamhet kopplat till digitalisering och tillgängliggörande av samlingarna till forskningen och allmänheten helt stanna av, med förödande konsekvenser som följd.

BEREDSKAP OCH SÄKERHET

Stiftelsen Nordiska museet har under året samverkat med externa aktörer och andra centralmuseer i frågor om beredskap, kontinuitetsplaner och ansvarsfördelning. Stiftelsen följer noggrant MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) och RAÄ (Riksantikvarieämbetet) i dessa frågor och har aktivt deltagit i möten om undanförelse och beredskap för skydd av kulturarv.

Under året har stiftelsen därmed förbättrat sin förmåga att förebygga och hantera kriser för samlingarna. Arbetet har skett i projektform och involverat personal från ett flertal enheter. Resultatet är en omfattande katastrofberedskapsplan för arkivhandlingar, böcker och föremål i museibygnaden på Djurgården vilken omfattar både krishanteringsprocesser vid akuta händelser, liksom hur evakuering av samlingarna ska kunna genomföras vid höjd beredskap. I arbetet har ett prioriteringsarbete utförts där personalen har gått igenom alla objekt i museibygnaden och gjort ett urval av vilka som ska prioriteras vid undanförelse: 1 procent (exceptionellt viktiga) och 10 procent (mycket viktiga). För att säkerställa en effektiv implementering av katastrofberedskapsplanen har särskilda utbildningsinsatser för personalen initierats.

Ett framtida orosmoln är däremot otydligheten om Stiftelsen ingår i statens beredskapsplaner och kommer att tilldelas medel.

PUBLIK VERKSAMHET

Stiftelsen Nordiska museet bedriver en omfattande och allsidig publik verksamhet i fem kommuner, tre regioner och en omfattande digital publik verksamhet. Målgrupperna är många och stiftelsen både förmedlar och skapar engagemang genom utställningar, visningar, program och pedagogiska verksamheter men också genom arkiv, bibliotek, digitala och tryckta medier samt historiska parker och landskap. Vid Julita gård får besökaren en fullskalig upplevelse av ett historiskt storgods som har en tusenårig historia. Tyresö slott och Svindersvik har fri entré till parker och trädgårdar året runt. Stiftelsens ämneskunniga framträder regelbundet i media och håller föredrag inom sina profilområden.

Stiftelsens publika verksamhet har haft ett rekordår under 2024 och överstiger till och med de år som det var fritt inträde. Intäkterna för den publika verksamheten överstiger förväntningarna och säkerhetsställer produktionen av nya publika satsningar, detta utgör däremot inte en stabil grundfinansiering av driften av stiftelsens omfattande och allsidiga verksamhet.

Den nya basutställningen *Nordbor* som öppnade på Djurgården i februari är drivande bakom de ökade besökssiffrorna. Nordiska museet förlängde öppettiderna med en timme per dag för att möta efterfrågan från publiken. Det var positivt, men ledde till utmaningar kopplat till bemanning. Vid stiftelsens kulturmiljöer välkomnades publiken både utomhus i parker och trädgårdar och inomhusmiljöerna hölls öppna för publika visningar under sommarmånaderna. På Julita gård genomfördes en aktiv programverksamhet. Under 2024 har satsningen på programverksamheten på Djurgården fortsatt, med avstamp i *Nordbor* och med nordisk inriktning.

Ett medvetet fokus att bredda målgrupperna och locka nya besökare till Nordiska museet har fortsatt. Genom en bredd på ämnen och relevanta samarbetspartners i programverksamheten når museet ut bredare och i fler nätverk. Familjepubliken har erbjudits en rad möjligheter att besöka Nordiska museet, både de interaktiva museiupplevelserna *Lekstugan* och *Tidsvalvet*, liksom på egen hand med olika spår genom museet samt audioguide. Under våren var det åter dags för *Barnens magiska dag* där barnen får prova magiska knep från förr.

Den mångåriga succén *Natt på Nordiska museet*, en dramatiserad visning genom ett stängt museum där familjepubliken träffar på en rad historiska karaktärer, sålde rekordtidigt slut på alla förköpsbiljetter. Lagom till första advent gick *Julens invigning* av stapeln för första gången på fem år.

Visningsverksamheten har till största del varit fortsatt pausad med anledning av minskade resurser. Skolklasser har erbjudits besök på egen hand med stöd av förberedande material på webben. Det publika arbetet grundar sig på stiftelsens pedagogiska- och bemötandepolicy.

Tabell 6. Publik verksamhet

	2024	2023	2022
Kostnader (tkr)	-95 935	-111 737	-72 601
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	60 652	65 148	53 473
Övriga intäkter (tkr)	66 139	52 607	37 010

Ökningen av övriga intäkter beror på ökade publika intäkter på museet på Djurgården. Minskade kostnader beror på att kostnaderna för utställningar varit lägre 2024 än 2023. Intäkterna från det statliga bidragets andel baseras på verksamhetsområdets andel av stiftelsens totala kostnader.

BESÖKARE

Av publikundersökningen som genomförts under 2024 framgår det att totalt 94 procent av museibesökarna på Djurgården är mycket nöjda eller nöjda med museibesöket, av det är 61 procent *mycket nöjda* och 33 procent *nöjda*. Publikundersökningen baseras på 2 779 svar från museibesökare. Andelen besökare som var *mycket nöjda* med helhetsupplevelsen av museibesöket har ökat väsentligt sedan tidigare mätningar under perioden 2007–2023.

Tabell 7. Antalet besök (hela stiftelsen)

	Totalt 2024	Varav under 19 år	Totalt 2023	Varav under 19 år	Totalt 2022	Varav under 19 år
Nordiska museet	349 553	54 172	218 366	39 242	228 492	41 820
Julita gård	22 266	4 871	21 958	5 682	20 763	5 062
Tyresö slott	2 810	468	2 346	114	2 685	
Svindersvik	1 920	142	1 984	53	1 907	
Härkeberga	826	34	943	11	1 537	
Verksamhetsbesök	377 375	59 687	245 597	45 102	255 384	46 882
Nordiska museet	611 395		421 464		366 933	
Julita gårds park	45 036		44 068		53 234	
Tyresö slottspark	360 278		261 087		253 933	
Svindersvik park	121 690		143 294		1 907	
Härkeberga	826		943		1 537	
Anläggningsbesök*	1 139 225		870 856		677 544	
Totalt	1 516 600		1 116 453		932 928	

*Museet följer instruktioner från MYKA (Myndigheten för kulturanalys) gällande hur anläggningsbesöken ska räknas.

Tabell 8. Totalt antal visningar (hela stiftelsen)

	2024		2023		2022	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	645	10 109	946	11 513	685	10 781
Bokade visningar	37	640	88	1 364	153	1 501
Skolgrupper inkl. obokade grupper	879	16 780	322	6 801	435	9 734
Totalt	1 561	27 529	1 356	19 678	1 273	22 016

MUSEET PÅ DJURGÅRDEN I STOCKHOLM

Cirka 15 miljoner besökare passerar Djurgårdsbron varje år, vilket gör Djurgården till Skandinaviens största besöksmål. På första parkett efter bron ligger Isak Gustaf Clasons ikoniska museibygggnad, där Nordiska museet har attraherat besökare sedan invigningen den 8 juni 1907. Ett pärlband av strategiska investeringar har lanserats efter jubileumsåret 2023 och resultatet har tagits emot väldigt väl av en rekordpublik under 2024.

Varumärkesresan, som hela organisationen har varit med och bidragit till, har gjort Nordiska museet mer angeläget, känt och omtyckt av såväl publik som samarbetspartner. Nordiska museets nya grafiska identitet har implementerats i alla led och ramar in museets all kommunikation, utställningar samt fysiska och digitala kontaktytor. Alla insatser bygger värde och stärker varumärket Stiftelsen Nordiska museet. Varumärkesarbetet presenterades på Sveriges museers årsmöte och ett tiotal olika kommunikationsavdelningar från institutioner i Sverige, Norge och Finland har hört av sig för en liknande genomgång, däribland flera statliga museer och Stadshuset i Stockholm.

UTSTÄLLNINGAR

Nordiska museets utställningar vänder sig till både breda grupper och specialintresserade besökare. Arbetet med utställningarnas innehåll och gestaltning ska grunda sig på såväl forskning som insikter från referensgrupper i ambitionen om att Nordiska museet ska vara det mest angelägna museet i Norden.

Nordbor, museets nya basutställning invigdes den 7 februari. Den tar ett samlat grepp om den kulturhistoriska utvecklingen i Sverige och Norden och integrerar för första gången den samiska kulturhistorien i det övergripande narrativet om livet i Norden. Med stark förankring i forskningsvärlden och med naturens skiftningar som kuliss i en omslutande och färgstark gestaltning, berättar utställningen om hur livet i Norden har formats och förändrats under 500 år. Genom teman som familj, natur och tankevärldar väcks frågor som berör både individ och samhälle. Utställningen är inte bara en spegel av historien utan också en plattform för att utforska dagens och framtidens utmaningar och möjligheter. Utställningen inkluderar 4 000 föremål med tillhörande texter och berättelser och livsöden. I slutet av utställningen presenteras nyinsamlade livsberättelser från 60 individer som synliggör mångfalden i dagens Norden. Arbetet bakom *Nordbor* har uppmärksammats av många museer och institutioner och ett 60-tal presentationer har genomförts under året 2024.

I samband med produktionen av *Nordbor* har tre audioguider tagits fram för utställningen. En allmän guide, en barnaudioguide samt en syntolkad version av den allmänna guiden för vuxna. Manus för en audioguide med fokus på den samiska kulturhistorien är under produktion och denna kommer att spelas in under våren 2025. Samtliga föremål, texter och filmer i utställningen finns dessutom tillgängliga i en digital besöksguide som kan nås hemifrån.

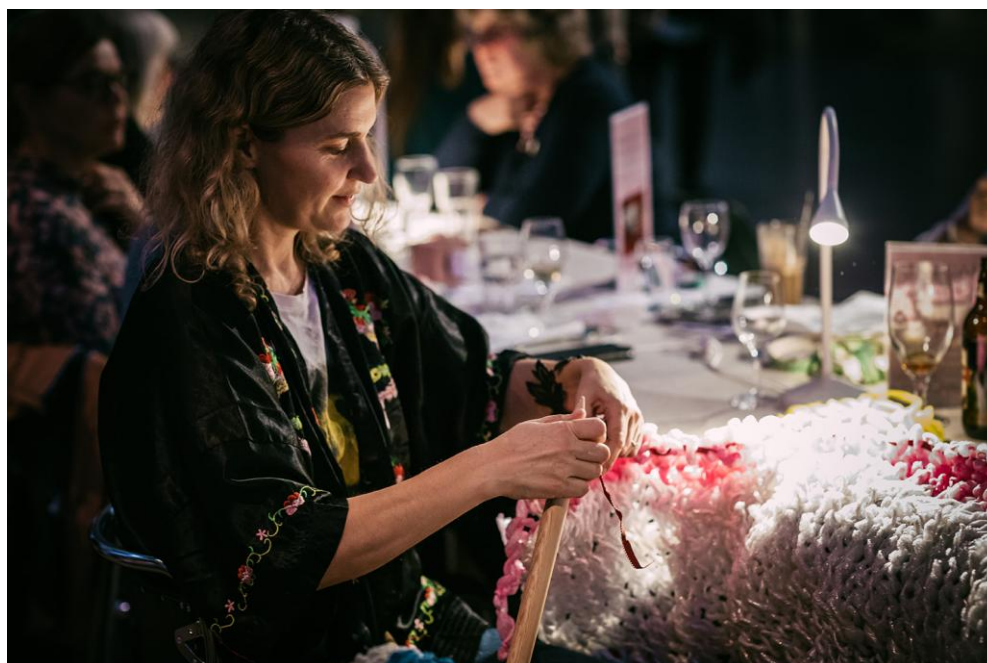
Under hösten har en förstudie genomförts för ett fotogalleri på Nordiska museet som ska lyfta och presentera stiftelsens unika fotosamling med 6 000 000 fotografier. Galleriet avser öppna för publik under hösten 2025.

En beställning för en ny semi-permanent utställning om textilproduktionens historia samt ekonomiska och sociala värde i Norden har tagits fram med sikte på produktion av en utställning på plan 3 under år 2026. Utställningen ska kopplas till den globalt gemensamma utmaningen att skapa en hållbar relation mellan människa och natur. Utställningen har en 100 procent nordisk ingång och integrerar forskning, initiativ och röster från alla nordiska länder.

PROGRAM OCH VISNINGAR

Programverksamheten framhäver och fördjupar Nordiska museets innehåll genom föredrag, samtal, workshops och andra typer av aktiviteter och strävar efter att bredda museets målgrupper. Den främjar också en så kallad generationsöverbryggande verksamhet, det vill säga aktiviteter för olika mål- och åldersgrupper som tillsammans kan besöka museet.

År 2024 hade en välbesökt programverksamhet med rum för gemenskap, fördjupning och inspiration kring handens kunskaper och har varit en plattform för demokratiska samtal med möten mellan olika konstformer, vetenskapliga perspektiv om angelägna frågor, som framtiden och våra skogar i form av till exempel museets Forest labs. Nordiska museets arrangemang lockar publik i alla åldrar med museiupplevelser utöver det vanliga i *Natt på Nordiska*, *Historiens och framtidens mat*, *Döden, döden, döden* och *Stick-AW* med olika teman och gästföreläsare som fyller både föreläsningssal och Stora hallen.

Under 2024 har programverksamhet som kopplar till utställningen *Nordbor* varit i fokus på Djurgården för att locka ny publik till museet och skapa synergier till utställningen. Via samarbeten med externa aktörer och inbjudna gäster breddar museet sin kompetens och programmets innehåll, samt når fler och delvis nya publikgrupper då marknadsföringen av evenemangen går ut i fler kanaler än bara de egna. Denna samarbets- och samverkansform för programverksamheten är även fortsatt viktig. I programverksamheten har fokus varit på att skruva till frågeställningar och ämnen för att bidra med kunskap, inspiration, tydlighet och hållbarhet - ekologisk, såväl som social, samt perspektiv bakåt, ur samtiden och med framtidsspaningar. Programmen har varit i form av föreläsningar, panelsamtal, gästspel i restaurangen, hantverksworkshops och konserter. Samtliga välbesökta och varumärkesstärkande.

I år kläddes Nordiska museets höga gran av textilkonstnären Lina Odell, gesäll i dräktsömnad. Linas skapande rör sig fritt mellan konst, traditionsbunden slöjd och nyskapande. Lina är utbildad inom såväl modern sömnad och mönsterkonstruktion som folklig sömnad och skrädderi. I granen hyllade Lina Odell kvinnor som berikat Norden genom textilkonst och folkbildning under fem hundra år med sina tygrosor med porträtt av textilkonstnärer och hantverkare. Genom historien har textilt hantverk varit en nödvändighet för nordborna, men personen bakom gobelänger, trasmattor, tröjor och brudtäckan är ofta okänd eller osynlig.

Tabell 9. Visningar för vuxna på Nordiska museet

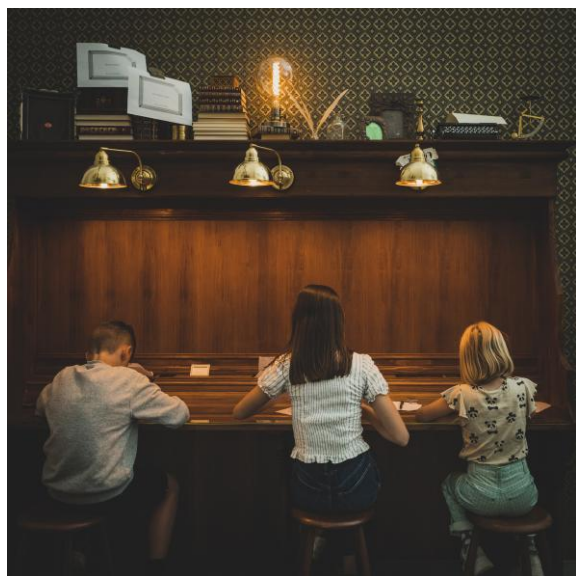
	2024		2023		2022	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	0	0	322	2 019	46	366
Bokade visningar	0	0	41	550	115	875
Totalt	0	0	363	2 569	161	1 241

Under 2024 har Nordiska museet inte erbjudit visningar för bokade grupper eller allmänheten på grund av färre värdresurser.

Kortare introduktioner till utställningen *Nordbor* har genomförts av stiftelsens värdar på onsdagar som en del i ordinarie entréavgiften.

AKTIVITETER FÖR BARN OCH SKOLA

Under 2024 har Nordiska museet inte erbjudit pedagogiska skolbesök. Däremot har skolorna hittat till museet på egen hand. Både *Nordbor*, *Tidsvalvet* och *Lekstugan* har lockat grupper, men även utställningarna *Arktis* och *Traditioner*. Till utställningen *Nordbor* togs två audioguidespår fram, en för vuxna och en för målgrupp cirka 8-12 år. Båda spåren används av skolan.

Under 2024 har tre lärarkvällar genomförts: en för den nyöppnade utställningen *Nordbor*, en lärarkväll på temat barns rättigheter tillsammans med organisationen Bris (Barnens Rätt i Samhället) och en lärarkväll tillsammans med förlaget Natur&Kultur och deras läroboksavdelning.

Under hösten 2024 fram till mars 2025 har stiftelsen ett pilotprojekt med föreningen Norden i skolan. Projektet baseras på Nordiska museets insamling *Vår framtid* och riktar sig till högstadiel elever i hela Norden.

Familjepubliken har erbjudits tre olika evenemang utöver ordinarie utbud: *Barnens magiska dag*, *Natt på Nordiska museet* och *Julens invigning*. Under familjedagarna skapas tematiska upplevelser såsom vandring genom ett stängt museum och prova på magiska knep från förr.

Tabell 10. Skolbesök på Nordiska museet

	2024		2023		2022	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Bokade	0	0	2	127	0	0
Obokade	869	16 597	319	6 660	417	9 261
Totalt	869	16 597	321	6 787	417	9 261

Under 2024 har Nordiska museet erbjudit skolor att besöka *Lekstugan* och *Tidsvalvet* utan kostnad. Museet lanserade också bokning på webben vilket underlättar möjligheten för skolor att se möjliga tider att besöka museet. Detta i kombination med det generella ökade intresset för Nordiska museet i och med utställningen *Nordbor* ligger till grund för den stora ökningen.

ATT SKRIVA KULTURHISTORIA PÅ WIKIPEDIA

I projektet *Att skriva kulturhistoria på Wikipedia* handleder gymnasielärare elever i att skriva artiklar på Wikipedia. Källor i Nordiska museets arkiv och litteratur i museets bibliotek ger eleverna material till skrivandet och övningar i källkritisk metod. Projektet startades av Stiftelsen Nordiska museet och har pågått som ett samarbete med Wikimedia Sverige sedan 2017. Under de senaste åren har projektet även omfattat ArkDes, Centrum för Näringslivshistoria och Stockholms Kvinnohistoriska.

Under läsåret 2023/2024 deltog Enskilda gymnasiet i Stockholm kring ämnen såsom skolaga, psykisk ohälsa hos svenska elitidrottare, mode i Sverige under 1950-talet och 1990-talet, kriminalvård, kvinnliga kroppsideal under 1900-talet, kvinnliga poliser i Sverige, preventivmedel för män, avhopparverksamhet för tidigare gängmedlemmar i Sverige, kvinnliga skönhetsideal på sociala medier, judiska barns invandring till Sverige under förintelsen, kvinnoanstalter i Sverige, censur i Sverige under andra världskriget samt nedmonteringen av det svenska försvaret efter kalla kriget.

Sammanlagt har eleverna skapat och redigerat över 100 artiklar på Wikipedia som har lästs 100 000 gånger.

Projektet är mycket framgångsrikt, men tyvärr saknas det personella resurser på Nordiska museet och Wikimedia Sverige för att kunna skala upp projektet till att omfatta en mångfald av skolor. Projektet har heller inte kunnat genomföras läsåret 2024/2025 på grund av att Wikimedia Sverige inte haft möjlighet att tillsätta en ny utbildningsansvarig projektledare.

RUM FÖR BARN OCH UNGA

Lekstugan är fortsatt populär bland barn i förskoleåldern som introduktion till "livet förr". *Lekstugan* har under året hållit öppet på helgerna och loven för familjepubliken med förbokade platser för att säkerställa det unika "tidsresan"-konceptet. *Lekstugan* har även varit öppen alla vardagar med fri entré för barn, för att locka fler besökande barn med föräldrar samt förskole- och skolklasser.

Tidsvalvet, Nordiska museets stora satsning för barn i åldrarna 8–12 år i vuxens sällskap som öppnade 2020, har fortsatt varit mycket populär hos familjepubliken med fullbokade platser under helger och lov. Skolor erbjuds besöka *Tidsvalvet* utan kostnad på vardagar för att locka förbokade skolgrupper. *Tidsvalvet* är en fantasifull och utforskande kunskapsyta som förmedlar barns historia i Sverige under de senaste 150 åren utifrån ett barnperspektiv. Upplevelsen utgörs av en dramatiserad och interaktiv scenografi som bjuder in besökarna att utforska hur barn har klätt sig, ätit, bott, lekt, arbetat eller gått i skolan. Besökarna får möta en nutida skaffare som reser i tiden och samlar in bortglömda historier. Skaffaren berättar om Nordiska museet som ett hus fullt med minnen som är viktigt att bevara.

GENERALPLANEN

Nordiska museets Generalplan är en stegvis handlingsplan för museet på Djurgården 2021–2025 och syftar till att sänka trösklarna och göra museet attraktivt och tillgängligt för fler. I stegvisa etapper har Generalplanen realiserats både inomhus och utomhus med hjälp av externa arkitekter, där stiftelsen har varit byggherre och beställare. År 2024 togs flera stora investeringar i bruk av publiken.

Omvandlingen av den interna verkstadshissen till en publik hiss tar numera en stor grupp besökare upp hela vägen till fjärde våningen och underlättar det ökade publikflödet. Utformningen av hissen harmonierar med museets nya grafiska identitet med Isak Gustaf Clasons fyrpass som återkommande mönster och kulörer från museets original detaljer.

Den vita hängbron över Kröningsläktaren invigdes av kulturministern på högtidsdagen 24 oktober 2023, men togs i bruk i samband med premiären av *Nordbor* i februari 2024. Den är ovärderlig ur ett tillgänglighetsperspektiv då den erbjuder besökare att ta sig runt plan 4 på lika villkor utan trappor. Den nya bron erbjuder också en helt ny vy ut över Djurgårdsvägen genom det stora fönstret som för första gången på många år har avtäckts.

Ett av museets vackraste rum har restaurerats med hjälp av medel från vänföreningen. En temporär vägg har rivits för att lyfta fram ett tredje valvfönster och framhäva rummets ursprungliga karaktär. Golv, väggar och infrastruktur renoveras så att rummet kan tas i bruk under 2025 för både interna och externa möten. Rummet refereras i originalritningarna till som *Kaféflygeln* och är ett av få rum i museet med fönsterpartier nedanför ögonhöjd och erbjuder därmed utsikt i tre väderstreck.

Museibyggnaden har länge varit en mörk fasad i Stockholms stadsbild under den mörka perioden av året. Men under 2024 har hela övre fönsterraden blivit kuraterad med nyinstallerad ljussättning, som visar en varmvit ljusrand under större delen av året som kan ändra färg vid högtider och speciella tillfällen.

Den långa tomtgränsen längs med Djurgårdsvägen har under en period varit eftersatt. Efter efterforskningar i arkiv och samarbete med Länsstyrelsen, Kungliga nationalstadsparken och anlitate landskapsarkitekter har denna yta i år fått ett första ansiktslyft. Linjerade stenfriser och nya grusytor ramar nu in den stora anslagsytan framför stora entrén och välkomnar besökare att närma sig museet. Två nya fågelbärsträd från den nordiska floran har planterats och kommer blomma i vitt till våren.

STIFTELSENS KULTURMILJÖER

Inom Stiftelsen Nordiska museets ingår totalt fem besöksmål, anläggningar och flera byggnadsminnen som stiftelsen äger och förvaltar. Dessa kulturmiljöer är huvudsakligen öppna under sommarmånaderna men förvaltningsarbetet pågår under hela året.

Beståndet består utöver museet på Djurgården av Tyresö Slott, Julita Gård i Katrineholm, Svindersvik i Nacka och Härkeberga Kaplansgård i Uppland.

Trädgårdarna och parkerna vid Tyresö slott och Svindersvik samt landskapet omkring Julita gård är öppna året runt och tillgängliga med fri entré. Resursbehovet för underhållet av kulturmiljöerna är väldigt stort och varierar från kontinuerlig trädgårds-, park-, landskaps- och byggnadsvård till årliga översyner av miljöerna. Totalt räknar stiftelsen drygt 400 tak på byggnader som ingår i förvaltningen.

JULITA GÅRD

Julita gård i Södermanland är ett levande storgods med en tusenårig historia. Utställningar och genuina historiska miljöer visar hur en sörmländsk herrgård fungerade i början av 1900-talet. I gårdscentrum finns en herrgårdsbyggnad och bland annat ladugårdar, stall, mejeri, brandstation, tegelbruk, såg, väderkvarn, park och trädgårdar. På området finns därtill friluftsmuseet Julita skans och en museibygnad från 1920-talet samt ruiner efter ett cistercienserkloster, verksamt från 1180 fram till reformationen. Godset omfattar även 2 200 hektar jordbruksmark, skog, fiskevatten och öar i Hjälmarens samt cirka 360 byggnader, däribland ett trettiotal gårdar och torp.

I dagsläget finns 37 hyresgäster som hyr fritidshus samt 34 hyresgäster som hyr permanentbostäder.

Den publika säsongen 2024 erbjöds visningar i de kulturhistoriska byggnaderna liksom i park och trädgård. Därtill var utställningar och miljöer öppna för publik och en rad evenemang, både nya och återkommande, genomfördes. Förutom populära evenemang som *Pelargondag*, midsommarfirande, *Humledag* och *Äppeldagar* gjordes satsningar att nå nya målgrupper. Ett nytt samarbete med Hantverksstiftelsen Katrineholm mynnade ut i en välbesökt Hantverks- och byggnadsvårdsdag. Ytterligare en nyhet för året var en Historiedag i samarbete med Fogelstad kvinnliga medborgarskola. Här fick besökarna i dramatiserad form fick ta del av tidens strömningar i Julita på 1920-talet.

Föreläsningssalen i växthuset inrymde många gästföreläsare under säsongen som bjöd på olika teman inom framförallt odling, biologisk mångfald och hållbarhet. Vidare hölls vid några tillfällen välbesökta workshops för både vuxna och barn inom hantverk och konst i Livstallet.

Stiftelsens strategiska beslut att marknadsföra Julita gård som *Julita gård & trädgårdar* med fler programpunkter kopplade till trädgården har fortsatt och fallit väl ut.

Årets konstutställning i Skansenmuseet i samarbete med Konstföreningen KIKK kompletterades under säsongen med en uppskattad skulpturpark där verken, inspirerade av Julita gårds historia, samspelade med naturen. Under året renoverades serveringsgången i Stora huset och ytterligare byggnadsvårdsinsatser kring herrgårdsaxeln ligger i plan för kommande år. Det nya familjeområdet som invigdes föregående år har under året utökats med ytterligare lekvänliga och naturvänliga aktiviteter.

Julita gårds nya webbplats har inneburit ett lyft och förenklat och förtydligat kommunikationen. En märkbar effekt har varit att utbudet av ordinarie visningar syns tydligare, vilket genererat ett ökat tryck.

Butiken på Julita har under säsongen haft bra försäljning. Bäst har försäljningen av lokala livsmedel gått. Butikskonceptet på Julita, kommer fortsatt att utvecklas och förfinas för att säkerställa god försäljning framöver.

UTSTÄLLNINGAR OCH MILJÖER

Julita gårds värde ligger till stora delar i den bevarade helheten och i dess tusenåriga historia på en central plats i Mälarenregionen. Stiftelsen Nordiska museet har ägt och förvaltat egendomen sedan 1940-talet, vilket gör att det finns påfallande få moderna inslag i byggnadsbeståndet och i det omkringliggande landskapet. De många ekonomibyggnaderna som skildrar godsets olika verksamheter är särskilt välbevarade medan många betesmarker har månghundraårig hävd och en värdefull flora. Kontinuerlig byggnadsvård och riktade markrestaureringar ligger till grund för besökarens upplevelse av ett historiskt odlings-, skogsbruks- och beteslandskap i en skala som saknar motstycke i museisammanhang. Även i ett internationellt perspektiv ter sig Julita gård unikt såsom ett historiskt storgods som hålls samman och samtidigt håller öppet för besökare.

Inom museiområdet finns ett tjugotal utställningar och publika miljöer som förklarar och sätter den byggda miljön i ett sammanhang. Under 2024 hölls visningar i de kulturhistoriska byggnaderna och i museet visades konstutställning med lokala konstnärer, utöver utställningen om Julita gård. Herrgårdsparken har under hela året varit öppen för besök på egen hand och under sommarsäsongen arrangerades där även en rad publika evenemang och visningar framför allt med olika trädgårdsteman.

Julita gårds historiska herrgårdspark är en barockinspirerad stilträdgård med rosengård öster om Stora huset samt en rundel i tysk 1800-talsstil som vetter mot vattnet i väster. Dessa omges av en engelsk park. Till trädgården hör också en stor fruktträdgård, örtagård, köksträdgård, pionträdgård, växthus och en stor mängd andra planteringar. Här bevaras historiskt växtmaterial i levande samlingar, ett så kallat lokalt klonarkiv. Sortsamlingen omfattar svenska lokalsorter, sorter framtagna av svenska växtförädlare samt utländska sorter med lång odlingstradition i Sverige. Julita gård har en inriktning på växter som odlades omkring år 1900. Bevarandearbetet görs i samarbete med den Nationella genbanken vid Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp. I Julita gårds levande samlingar tas det i dag hand om 17 sorters dahlior, 7 sorters lökar, 88 sorters pelargoner, 25 olika sorters perenner, 18 olika sorters buskrosor och 19 olika sorters humle. Antalet fruktträd i klonarkivet är i dag 105, bestående av 40 olika sorters äpplen, 8 olika sorters päron, 6 sorters plockmon och 1 sort klarbär. Sammanlagt finns 226 olika sorters kulturväxter i Julita gårds klonarkiv. De senaste åren har sett en kraftigt minskad ersättning från SLU kopplat till klonarkivet, vilket gör att arbetet har behövt nedprioriterats och Stiftelsen behöver överväga om det är möjligt att fortsatt hålla klonarkiv på Julita.

PROGRAM OCH VISNINGAR

Tabell 11. Visningar på Julita gård

	2024		2023		2022	
	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>	<i>Grupper</i>	<i>Deltagare</i>
Allmänvisningar	345	5 878	330	5 590	502	6 562
Bokade visningar	13	324	19	392	18	360
Bokade skolbesök	0	0	1	14	0	0
Totalt	358	6 202	350	5 996	520	6 922

BESÖKARE

Julita gård lockar ett brett spektrum av gäster, alltifrån barnfamiljer och andra grupper på helg- eller ferieutflykt till besökare med trädgårds- och historieintresse. Sammantaget har Julita gård haft 22 266 verksamhetsbesök och 45 036 anläggningsbesök till park och trädgård.

TYRESÖ SLOTT & PARK

Tyresö slott och parkmiljö är ett byggnadsminne. Den nuvarande slottsbyggnaden uppfördes på 1630-talet, men visas interiört såsom den såg ut när familjen Lagergren, den sista privata ägaren, bodde där runt sekelskiftet 1900. Det omgivande grönområdet är 110 hektar stort och berättar en egen historia, från den äldsta trädgården med medeltida anor, till 1770-talets engelska park och den moderna trädgården från 1890-talet.

Vården av slottsmiljön som helhet är väsentlig för besöksupplevelsen och är som sådan resurskrävande. Med utgångspunkt i en trädvårdsplan identifieras kontinuerligt riskträd i parken vid sidan av nyplanteringarna.

Under året var slottets interiörer öppna för publik under sommarmånaderna med allmänna visningar på lördagar och söndagar och bokade grupper på övriga tider.

PROGRAM OCH VISNINGAR

Tabell 12. Visningar på Tyresö slott

	2024		2023		2022	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	180	2 461	178	2 201	120	2 120
Bokade visningar	13	166	11	142	8	92
Bokade skolbesök*	10	183	0	0	18	473
Totalt	203	2 810	189	2 343	146	2 685

*På grund av det ekonomiska läget hade stiftelsen inte möjlighet att genomföra skolvisningar i Tyresö slott under 2023.

BESÖKARE

Under 2024 var slottet öppet för publika visningar under sommaren. Visningarna gavs två dagar i veckan och gav tillsammans med bokade grupper totalt 2 810 verksamhetsbesök. Slottsparken var öppen för besökare under hela året och hade 360 278 anläggningsbesök. Det finns efterfrågan på utökade öppettider för att kunna ta emot fler besökare men det är ej möjligt för stiftelsen att möta detta på grund av minskade resurser.

SVINDERSVIK SOMMARNÖJE

Svindersvik sommarnöje i Nacka är en av Sveriges bäst bevarade rokokooanläggningar som blev byggnadsminnesförklarat under 2024. Huvudbyggnaden uppfördes i början av 1740-talet för familjen Claes och Anna Johanna Grill och ritades av arkitekten Carl Hårleman.

Under året var interiörerna öppna för publik under sommarmånaderna med allmänna visningar på lördagar och söndagar och bokade grupper på övriga tider.

PROGRAM OCH VISNINGAR

Tabell 13. Visningar på Svindersvik

	2024		2023		2022	
	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare	Grupper	Deltagare
Allmänvisningar	120	1770	116	1703	117	1733
Bokade visningar	11	150	17	280	12	174
Bokade skolbesök	0	0	0	0	0	0
Totalt	131	1920	133	1983	129	1907

BESÖKARE

Under sommarmånaderna erbjöds allmänna guidade visningar på lördagar och söndagar, samt bokade privata visningar, vilket genererade totalt 1 920 verksamhetsbesök. Parken var öppen för besökare under hela året och hade 121 690 anläggningsbesök.

HÄRKEBERGA KAPLANSGÅRD

Härkeberga kaplansgård i sydvästra Uppland är en välbevarad 1700-talsgård som representerar den mellansvenska gårdstypen med mangårdsbyggnad, fägård och en liten trädgård med fruktträd och perenner. Gården höll öppet för besökare under sommaren och hade midsommarfirande samt konserter under sommaren. Inför jul hölls en välbesökt julmarknad. Den publika verksamheten på Härkeberga kaplansgård bedrivs av Härkeberga Gille.

ARKIV OCH BIBLIOTEK

Nordiska museets arkiv har omfattande och unika samlingar av arkivmaterial som rör människors liv, arbete och miljöer. Arkivet innehåller omkring 5 000 hyllmeter arkivhandlingar och 6 miljoner fotografier och är en central resurs för museet som kunskapsorganisation. Uppgifter om de flesta arkiv är sökbara i arkivredovisningssystemet Visual Arkiv. Ett stort antal arkiv är dessutom sökbara online på NAD (den nationella arkivdatabasen).

Nordiska museets bibliotek ingår i Sveriges offentliga biblioteksstruktur och är Nordens största specialbibliotek för kulturhistoria och omkringliggande ämnen med drygt 3 800 hyllmeter biblioteksmaterial. I samlingarna ingår bland annat litteratur om till exempel matkultur, mode och konsthantverk och är till stor del sökbara online i Libris (den nationella bibliotekskatalogen). I biblioteket återfinns flera unika boksamlingar, bland annat Rörstrands och Böttigers samlingar.

Arkivets och bibliotekets verksamheter utgår från museets profilmråden samt uppdraget att tillgängliggöra samlingarna. Arkivet och biblioteket är brett nyttjade både utav museets personal och av externa användare så som bland andra forskare, studenter och allmänheten.

Under året har Stiftelsen Nordiska museet arbetat med utrednings- och urvalsarbete kopplat till de omfattande digitaliseringsprojekten av fotografier. Omkring 60 000 fotografier har valts ut för digitalisering utifrån olika kriterier. Inom ramen för kris- och beredskapsprojektet har 10 respektive 1 procent av de mest omistliga delarna av arkivet och biblioteket listats.

Vidare har stiftelsen arbetat löpande med katalogisering, förteckningsarbete, registrering och digitalisering, samt bidragit till stiftelsens utställnings- och publikationsarbete i olika former, främst kopplat till Nordiska museets nya basutställning *Nordbor* samt förstudien om ett nytt fotogalleri. Man har även arbetat med regeringsuppdraget kring immateriellt kulturarv/UNESCO samt förvärvat nytt arkiv- och biblioteksmaterial som berikar eller kompletterar de befintliga samlingarna. Fortsatt översyn av tillstånds- och avtalstexter gällande arkivmaterial, liksom att ta beslut om villkor för åtkomst till vissa äldre och känsliga arkivbestånd, har genomförts.

Inom den utåtriktade verksamheten har stiftelsen tagit emot besökare i forskarexpeditionen på onsdagar och kontinuerligt besvarat ett stort antal frågor från allmänheten om arkiv och bibliotekssamlingarna. Stiftelsen har också tagit emot studiebesök från bland annat högskolor och medverkat vid det nationella evenemanget *Arkivens dag*. Man har fortsatt att tillgängliggöra digitaliserat arkivmaterial på webbportalerna Digitalt Arkiv och DigitaltMuseum, och publicerat ytterligare arkivförteckningar i NAD.

Tabell 14. Arkivet

	2024	2023	2022
Besökare	603	625	842
Volymer framtagna för studium	2043	2 134	2 448
Externt förmedlade bilder	0	0	0

Tabell 15. Biblioteket

	2024	2023	2022
Besökare	696	714	543
Boklån*	4 194	4 110	3 560
Varav fjärrlån	80	114	336

*I posten "boklån" ingår både utlån och omlån.

DIGITALA MEDIER

Allt fler museibesökare tillhör en digital generation som är van vid att hitta information snabbt och bjudas in till dialog. Centralt i museets satsning på digitala medier är att sträva efter ett mer interaktivt publikt utbud och att nå brukarna på deras egna arenor, stimulera till nya sätt att använda den samlade kunskapsbanken och berika samlingarna med egna perspektiv och kunskaper.

Här nedan presenteras de digitala medierna utifrån konventionella genrebeteckningar. I praktiken är dessa integrerade. Användaren kan som regel röra sig mellan dem och i ett antal fall kan också ett och samma innehåll presenteras i mer än en kanal.

WEBB

Webbplatsen är Stiftelsen Nordiska museets sjätte – och första – besöksmål som är öppet dygnet runt. Här går det att utforska stiftelsens erbjudande, kunskap och samlingar närsomhelst, varsomhelst.

Den nya webbplatsen *nordiskamuseet.se* har nu funnits i ett drygt år (lansering 21 november 2023). Under 2024 har stiftelsen tillsammans med en digital partner utvecklat fler designkomponenter och testat ny funktionalitet. Stor vikt är lagd på att löpande optimera webbplatsen för sökmotorer för att bibehålla hög rankning, god prestanda och därmed få trafik och intäkter. En satsning som kombinerar analysexpertis och operativt redaktörsarbete. Stiftelsen har fortsatt utvecklat och producerat innehåll (redaktionella artiklar, bilder, film etcetera) enligt den gedigna innehållsstrategin och varumärkestonaliteten, hela tiden med syfte att bidra till strategiska mål.

Både stiftelsen och externa leverantörer har sedan lanseringen fått positiv feedback från besökare, museibranschen och kollegor inom den digitala sfären.

► Webbplatsen får höga betyg av Webperf (som genomlyser webbplatser inom offentlig sektor för att testa prestanda, tillgänglighet, användarvänlighet, SEO med mera).

Bland annat betyg 5 av 5 i Tillgänglighet och SEO, sökmotoroptimering. Helhetsbetyg 4.25 av 5.

► Webbplatsen belönades med både Guld och Peoples' choice i Svenska Designpriset 2024 i kategorin Heldigitalt Webbida.

En konsekvens av varumärkesstrategin är separata webbplatser för stiftelsens olika besöksmål. Under våren 2024 fortsatte webbutvecklingsprojektet med att ta fram en ny separat webbplats för Julita gård och trädgårdar, klädd i den visuella identitetens färgpalett för Julita gård. Från årsskiftet 2023/2024 utvecklades plattform, design och struktur och allt innehåll och nya texter producerades. Allt i nära samarbete med Julita gårds personal. Det agila arbetssättet var en framgångsfaktor till att projektet löpte smidigt och snabbt. *Julitagård.se* lanserades framgångsrikt i april 2024 utan tekniska problem eller avbrott.

Detta är ett mycket gott resultat och kvitto på att användare hittar det dem vill ha och förväntar sig av Nordiska museets webbplats. Det visar också att innehållsstrategin att visa mer av museets erbjudande på varje sida har gett resultat: användaren fortsätter vidare inom webbplatsen, vilket ökar möjligheten till konverteringar och därmed bidrag till strategiska mål.

Merparten trafik till webbplatsen är organisk och har ökat sedan lansering, det vill säga fler webbesökare kommer via Google och andra sökmotorer. Det visar att satsningen på sökmotoroptimering ger resultat.

Att hänvisningstrafiken (att andra länkar till museets webbplats) ökar tyder också på god kvalitet och trovärdighet vad gäller innehållet.

Förutom information om utställningar och praktiskt inför besöket fortsätter Nordiska museets kunskap om *Högtider och traditioner* att vara mycket populärt. Över året får webbplatsen tydliga besökstoppar vid stora högtider. Sidorna hör ständigt till webbplatsens mest besökta och media använder och refererar frekvent till dem som källa. Ytterligare populärt innehåll som producerats under 2024 är sidan om *Talesätt och ordspråk*.

Tabell 16. Besök på webbplatsen

	2024	2023	2022
Nordiskamuseet.se	1 215 296		
Julitagård.se	116 635		
Totalt antal sessioner*	1 331 931	1 397 687	1 711 823
Nordiskamuseet.se (min:sek)	1 :21		
Julitagård.se (min:sek)	1 :16		
Minuter per besökare (min:sek)	1 :19	1 :07	1 :07
Nordiskamuseet.se	2 267 997		
Julitagård.se	249 235		
Sidvisningar totalt*	2 517 232	2 422 921	2 959 832
Nordiskamuseet.se	2,73		
Julitagård.se	2,93		
Sidvisningar per besökare	2,83	2,40	1,73

*Tabellen visar antal besök på stiftelsens webbplatser, skillnaden mellan sidvisningar och sessioner är att sidvisningar mäter aktivitet på sidor, medan sessioner visar hur många besök webbplatsen haft. Webbplatserna har också fått en cookie-banner som samlar in samtycke och säkerställer spårningen av webbplatsbesökare på ett säkert sätt för att skydda besökarnas integritet och samtidigt ge dem kontroll över hur deras data användas. Den nya hanteringen säkerställer att vi uppfyller lagkrav gällande detta men resulterar i att alla webbplatsbesökare inte räknas in i statistiken.

SAMLINGAR PÅ WEBBEN

Nordiska museets samlingar på webben utgör en betydelsefull del av den växande mängden öppen samhällsinformation som offentliga aktörer tillhandahåller på nätet och som tillsammans utgör en central del av samhällets digitala minne. De digitaliserade samlingarna är uppbyggda utifrån gemensamma standarder och principer och finns tillgängliga via de kanaler och tjänster där användarna vanligtvis befinner sig. Utöver kunskapsidorna på Nordiska museets webbplats och museets egna samlingsdatabaser förmedlas och kommuniceras samlingarna brett via sociala medier och en lång rad andra kanaler och tjänster på nätet.

Den centrala noden i förmedlingen av samlingarna på nätet är den samnordiska webbtjänsten DigitaltMuseum. Förutom att ta del av samlingsinnehållet kan användarna komplettera samlingarna med sina egna kunskaper och samla på favoriter. Plattformen, som delas av 109 institutioner i Sverige och 222 i Norge, uppdateras dagligen från Primus och på den är 64 procent av föremålsposterna tillgängliga för sökning. Nordiska museets samlingar på DigitaltMuseum hade under året 397 067 besök och 1 020 898 sidvisningar, vilket är en ökning, vad gäller besök, med 16 procent jämfört med tidigare år. Under 2024 har ett aktivt arbete pågått med att registrera nyförvärv men framför allt att tillföra mer digitaliserat material till de olika systemen. Huvudfokus har legat på digitaliserat samlingsinnehåll kopplat till den nya utställningen *Nordbor* som öppnade i februari 2024 samt projekten *100 000 Bildminnen* och *Bildminnen för framtiden*.

Under 2024 har arbetet med det nya bibliotekssystem fortskridit, biblioteket gick över från Mikromarc 3 till Quria 2023 som är en molnbaserad bibliotekstjänst. Det nya systemet är mer användarvänligt, har en ny och uppdaterad webbkatalog och är mer lättarbetat för personalen. Arbetet med publiceringsdatabasen DiVA (Digitala Vetenskapliga Arkivet) har fortsatt för att även fortsättningsvis tillgängliggöra en rik kulturhistorisk resurs fritt för forskare och en intresserad allmänhet, men i mindre omfattning. Användandet av DiVA har under året gett upphov till 6 652 besök till museets e-publikationer fördelat på 15 638 nedladdningar och 49 199 sidvisningar.

Tabell 17. Digitalt tillgängligt material

	2024	2023	2022
Antal föremålsposter på DigitaltMuseum	356 285	356 311	356 186
<i>Andel från Primus</i>	64 %	64 %	65 %
Antal fotoposter på DigitaltMuseum	153 785	66 881	56 938
<i>Andel från Primus</i>	68 %	32 %	20 %
Antal byggnader på DigitaltMuseum	1	1	1
Antal film/ljudposter på DigitaltMuseum	11	11	11
Antal utställningsdok. på DigitaltMuseum	52	50	48
Antal kulturhistoriska dokument på Digitala arkivet*	300 000	242 000	242 000
<i>Andel från dokumentlagret</i>	27 %	22 %	22 %
Antal poster i Quria (ca)**	136 328	136 819	182 524
<i>Andel av slutna samlingen</i>	75 %	75 %	70 %
<i>Andel av öppna samlingen</i>	85 %	85 %	85 %

Tabellen visar antalet publikt sökbara samlingsobjekt i Digitalt museum, vars bakomliggande förvaltningssystem är Primus samt antal sökbara kulturhistoriska dokument i Digitala arkivet, inklusive biblioteksbeståndet som är sökbart i Quria.

*Nordiska museet har utvecklat en digital forskaringång (Digitala arkivet) till museets digitaliserade kulturhistoriska dokument.

**År 2023 gick Nordiska museet över till ett nytt bibliotekssystem.

Arkiv förtecknas löpande i arkivdatabasen *Visual Arkiv*. En större mängd, cirka 300 000 dokumentssidor finns publicerade på *Nordiska museets digitala arkiv*. Tjänsten har fortsatt fått ett mycket positivt bemötande och webbplatsen har under året haft 7 304 besök med totalt 29 385 sidvisningar. Härmed har stiftelsen väsentligt utökat sin forskarservice. Vissa arkivalier har också publicerats på DigitaltMuseum och på Nordiska museets webbplats på särskilda temasidor. Totalt cirka 722 arkivförteckningar finns tillgängliga i Nationell ArkivDatabas (NAD), en publik resurs som förvaltas av Riksarkivet.

Förutom på egna webbplatser publicerar Stiftelsen Nordiska museet också delar av sina samlingar via andra arenor, däribland K-samsök, Europeana, Google Arts & Culture, Flickr, Youtube och Pinterest. Totalt hade de tre sistnämnda tjänsterna under året 310 000 visningar. Under året har museet fortsatt att exportera bilder från DigitaltMuseum till Wikimedia Commons, där nu sammanlagt 30 223 bilder ur stiftelsens samlingar finns. Många av dessa bilder används på Wikipedia och de visades där 21,3 miljoner gånger under året och finns i 141 språkversioner.

SOCIALA MEDIER OCH NYHETSRETV

Stiftelsen Nordiska museets sociala mediekonton bidrar till att tillgängliggöra stiftelsens verksamhet för den som inte har möjlighet till ett fysiskt besök och ger möjlighet till dialog och interaktion. Det redaktionella innehållet har 2024 haft ett ökat fokus på tiden efter 1970 och den nya utställningen *Nordbor*. Utöver kunskapsförmedlande innehåll kommuniceras regelbundet ögonblicksbilder ur den publika verksamheten och aktuellt innehåll på stiftelsens webbplatser. Det finns ett stort engagemang hos Nordiska museets följare vilket visar sig i dialog i kommentarsfält och i direktmeddelanden.

Under året har Nordiska museet nått 4,6 miljoner unika användare på Facebook och 1,2 miljoner unika användare på Instagram. På Facebook har Nordiska museet 107 100 följare, en ökning med 13 procent sedan föregående år. På Instagram har stiftelsens huvudkonto @nordiskamuseet 93 000 följare, en ökning med 7,4 procent sedan föregående år.

Museibutikens Instagramkonto @nordiskamuseet_butik har 5611 följare, en ökning med 14,5 procent sedan föregående år.

Ett nytt Instagramkonto har startats inom ramen för stiftelsens digitaliseringsprojekt - @nordiskabildminnen. Kontot har 1 423 följare och ger inblick i det fortsatta arbetet med att digitalisera och tillgängliggöra våra samlingar.

På LinkedIn har stiftelsen 6 000 följare, en ökning med 17,6 procent sedan föregående år. Innehållet har ett medarbetarperspektiv men förmedlar även verksamhetsnyheter, samarbeten och särskilda händelser på museet med syfte att stärka medarbetarvarumärket.

Nordiska museet har också ett konto på Youtube. Under året har inspelade föreläsningar från samtalsserien Forest Labs tillgängliggjorts samt fyra filmer producerade för samtidsdelen i utställningen *Nordbor*.

Under 2024 har stiftelsens nyhetsbrev fortsatt vara ett viktigt verktyg för att nå ut till och engagera verksamhetens besökare. Andelen prenumeranter har ökat med 18 procent. Stiftelsen har kommunicerat regelbundet med en aktiv prenumerantbas på 8 440 personer under året genom 18 utskick.

Stiftelsens innehållsstrategi kombinerar information om kommande utställningar och evenemang med kunskapsförmedlande artiklar som fördjupar sig i stiftelsens ämnesområden och verksamhet, under året har detta haft en särskilt stark koppling till *Nordbor*. Nyhetsbrevet har också inkluderat nyheter om museets arbete, som bevarandet och digitalisering av stiftelsens fotografiska samlingar, liksom produkter i museet webbshop för att driva intäkter. Nyhetsbrevet bidrar till att bygga en ännu starkare relation till museets publik samt uppmuntrar den att delta aktivt i museets verksamhet och utveckling.

Nyhetsbrevet har en genomsnittlig öppningsfrekvens på 52 procent, vilket ligger betydligt över branschgenomsnittet (vanligtvis mellan 20–30 procent). Det visar på ett stort intresse och bekräftar att relevant information når ut.

Vidare har nyhetsbrevet ett starkt engagemang i att 10,1 procent klickar på minst en länk i varje brev vilket också är över branschgenomsnittet (7 procent). Det visar att innehållet även leder till handling, som biljettköp, evenemangsdeltagande och besök i webbshopen. Det reflekterar en hög grad av relevans och målgruppsanpassning i stiftelsens arbete.

AUDIOGUIDE OCH APPAR

Som första museum i Sverige utvecklade Stiftelsen Nordiska museet en app för audioguide som 2017 släpptes som öppen källkod. Det betyder att andra kulturarvsinstitutioner fritt kan återanvända koden och vidareutveckla appens funktioner. Med satsningen på öppen källkod har stiftelsen skapat ett långsiktigt hållbart samarbete kring utveckling av en gemensam plattform för audioguides. Samarbetet med andra museer och studenter (datateknik) vid Kungliga Tekniska högskolan kring vidareutveckling av audioguideappen har fortgått. Ett resultat som har haft positiva synergieffekter för både Nordiska museet och regionala och privata museer.

Under 2024 har stiftelsen ytterligare tillgängliggjort sina audioguides och antalet lyssningar har ökat kraftigt i samband med öppnandet av *Nordbor*. Besökarna kan gratis ladda ner audioguiden till sin egen telefon och även lyssna på den hemifrån. De har också möjlighet att streama audioguiden som en del av besöksguiden för *Nordbor*. Nordiska museet erbjuder fortfarande utlån av fysiska audioguideenheter till de besökare/grupper som inte har möjlighet eller inte vill använda audioguiden i sin egen telefon. Under året har audioguiden används av 140 883 besökare. Audioguidens app har laddats ner 53 080 gånger och man har lånat ut fysiska audioguides 4 535 gånger. Från och med 2024 finns även möjligheten att hämta statistik från lyssningar på enskilda ljudspår. Sedan *Nordbor* öppnade har de enskilda ljudspåren som finns i den utställningen lyssnats på hela 903 389 gånger. Besöksguiden kopplat till utställningen *Nordbor* har används 53 010 gånger sedan guiden lanserades i juli.

PODDSAMARBETE

Under året har Nordiska museet haft ett samarbete med produktionsbolaget Hildurs och podden *Folkets historia* på spotify.com. I elva avsnitt samtalar programledaren Anders Lundin med museets experter kring historiska personer från utställningen *Nordbor* tillsammans med dramatiserade scener. Till exempel får lyssnaren möta Lars Nilsson som blev dömd till döden för trolldom och avgudereri, rösträttskämpen Amanda Horney, trisskullan Anna Karlsson på sågverket, stataren Hulda som blev hemmansägare, resenären Samuel, och Lena Larsson som skrotade finrummet och skapade vardagsrummet. *Folkets historia* blev den femte mest spelade nya poddarna på Spotify i Sverige 2024. Med poddsamarbetet har museet nått ut brett i landet och till nya målgrupper. Museets 11 avsnitt har under 2024 haft totalt 317 317 spelningar på Spotify.

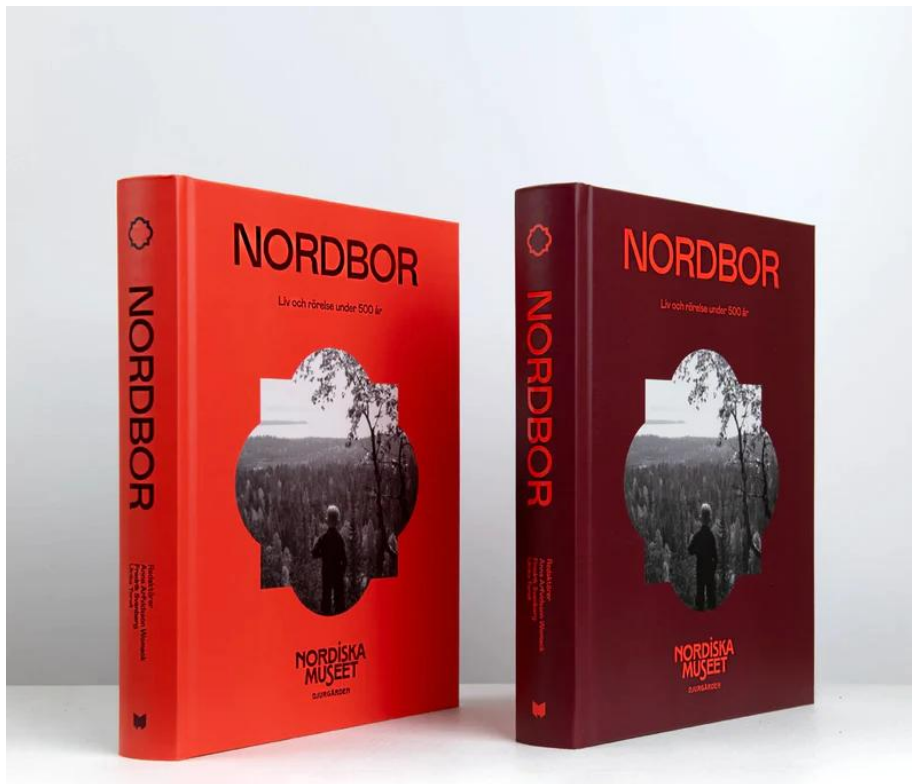
PUBLIKATIONER

Stiftelsen Nordiska museet prioriterar publikationer som knyter an till stiftelsens egna utställnings- och forskningsprojekt och till förmedling av stiftelsens anläggningar. Publikationerna tas fram i enlighet med stiftelsens projektmodell som ett sätt att förankra publikationerna i de större projekten och i verksamhetsplanen.

Under året presenterades utställningspublikationen knuten till *Nordbor*-utställningen. Ett femtiotal forskare har skrivit artiklar till publikationen, varav hälften är stiftelsens egna medarbetare. Publikationen relaterar till utställningen men är också en självständig produkt som erbjuder ett värdefullt fördjupningsmaterial. Publikationen är formgiven i linje med den nya grafiska identiteten liksom hela utställningen. Publikationen blev mycket väl mottagen i de utställningsrecensioner där den tagits upp och mer än 1 000 exemplar har sålts av museibutiken.

Under året publicerades även den digitala forskningsrapporten *Kultivera lantbruksmuseerna?* av Anders Wästfelt. Rapporten är ett delresultat av projektet *den sörmländska herrgården* finansierat av stiftelsen Lagersberg. Rapporten belyser den roll lantbruksmuseer har haft under 1900-talet och kan komma att få i framtiden. En fråga som undersöks principiellt är vad som krävs för att kunskapen om lantbrukets villkor igår och idag skall kunna bli attraktiv för besökare på framtidens lantbruksmuseer.

Museets professor har under året bidragit med vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar i externt producerade publikationer, såsom en norsk antologi om polarexpeditioner ur nya perspektiv, en antologi om Djurgården som minnesplats och en om den analytiska betydelsen av detaljer.

KUNSKAP, FORSKNING OCH SAMVERKAN

Stiftelsen Nordiska museet har ambitionen att främja och utveckla forskning och kunskap kring människors liv och arbete i Sverige i ett nordiskt och globalt perspektiv. Stiftelsen vill dessutom utveckla forsknings- och kunskapshöjande samarbeten med såväl universitet och högskolor som museer och andra institutioner, både statliga och privata, liksom delar av det civila samhället. Syftet är att leverera en faktabaserad och kunnig förmedling samt att spegla viktiga kulturhistoriska processer genom dokumentation och insamling som främjar medborgerlig delaktighet. På så vis läggs grunden för representativa samlingar som kan användas av framtida forskare och besökare och som känns representativa för ett brett utsnitt av befolkningen.

I enlighet med den senaste verksamhetsplanen växlas ambitionerna upp genom målet att utveckla den internationella samverkan med andra museer i Europa för att bidra till högre utbildning som kan säkra kunskapsutveckling inom professionen i en internationell lärandemiljö. Stiftelsens styresman ingår i Stockholms universitets styrelse och har bland annat tagit initiativ till formerandet av ett museinätverk som öppnar upp för samverkan med universitet och museer i sju olika länder. Nätverket är kopplat till samarbetet Cavis – European Civic University Alliance – där Stockholms universitet ingår som en part med åtta andra allierade universitet. Under året deltog styresmannen och museets professor bland annat i en av Cavis arrangerad sommarkurs i Tübingen och vid Cavis-dagarna i Salzburg, där fördjupad samverkan mellan museer och lärosäten diskuterades. Under 2025 arrangerar museets professor, i samverkan med europiska forskarkolleger inom nätverket, en workshop med doktorander som i sina avhandlingar arbetar med samlingar och utställningar. Ett nytt masterprogram i miljöhumaniora vid Stockholms universitet, som påbörjas våren 2025, inbegriper också samverkan med museet och utgår från forskning och publik verksamhet som bedrivits kring klimatförändringar i Arktis och det boreala skogsbältet.

Tabell 18. Kunskap, forskning och samverkan

	2024	2023	2022
Kostnader (tkr)	-34 031	-32 806	-37 196
Intäkter av statligt bidrag (tkr)	21 515	19 127	27 396
Övriga intäkter (tkr)	1 647	3 263	2 534

De lägre kostnaderna beror på färre forskningsprojekt under året samt färre anställda. Intäkterna från det statliga bidragets andel baseras på verksamhetsområdets andel av stiftelsens totala kostnader.

KUNSKAPSUPPBYGGNAD OCH UNIVERSITETSSAMVERKAN

En central del av Stiftelsen Nordiska museets kunskapsuppbyggnad sker genom egna insamlingar, undersökningar och förvärv och även genom vård av samlingar, byggnader, historiska parker och landskap. Ny kunskap skapas också när samlingar och miljöer tillgängliggörs för forskare och andra museer, vilket kan ske genom till exempel samråd, utlån, magasins- och arkivbesök, digitalisering och utställning av viktiga samlingsgrupper. Genom undervisning, och med samlingarna som utgångspunkt, samverkar stiftelsen med bland annat Konstfack, Stockholms universitet, Sätergläntan och Uppsala universitet/Campus Gotland.

Under året har närmare 30 forskarbesök genomförts till föremålssamlingarna och en omfattande forskarservice sker också genom arkivets tillhandahållande av forskningsmaterial digitalt samt vid fysiska besök i forskarsalen.

Innehållsproduktionen av utställningen *Nordbor* och den tillhörande utställningspublikationen vilar på ett brett samarbete med forskare. Ett trettiotal forskare vid universitet och högskolor har varit inblandade. Många av dem har deltagit i seminarier och innehållsworkshops i projektet, där innehållet har formats. De har också skrivit centrala artiklar i publikationen och texterna har i manus varit tillgängliga för utställningsprojektet och bland annat kunnat användas som kunskapsunderlag för inriktning och perspektiv i texter av olika slag. Forskarna har i många fall varit tillgängliga för råd och frågor i arbetet. Slutligen har en del av forskarna också deltagit i det samarbete om podcasts kring utställningen som har bedrivits under 2024.

Utöver handledning och undervisning vid Stockholms universitet har Stiftelsen Nordiska museets Hallwylska professor under året bidragit till en forskarskola med miljöhumaniora som inriktning vilken genomfördes i Bergen, Norge. Från våren 2025 kommer också Stockholms universitet att kunna erbjuda ett masterprogram i miljöhumaniora – ett arbete i vilket Hallwylska professorn och museet ingår. Långsiktigt planeras därutöver samverkan med andra museer och universitet i Europa. Exempelvis genomförs en workshop med europeiska doktorander från lärosätessalliansen Civis under våren 2025. Att genom sådana gemensamma ansträngningar värna om kunskapsöverföringen, liksom ambitionen att även utveckla internationella samarbeten inom högre utbildning, ingår i de strategiska planerna för de närmaste åren.

Stiftelsen Nordiska museet driver därtill egna externfinansierade forskningsprojekt och deltar i breda samarbeten med akademiska institutioner kring studiebesök, praktikplatser och handledning. Genom agrarhistoriska stiftelser har stiftelsens forskningsmiljö kunnat förstärkas av gästforskare under perioder för att aktivera samlingarna med forskningsperspektiv. Hallwylska professorn är på deltid knuten till Stockholms universitet och har under året bland annat även deltagit i ett nationellt textinternat i Umeå för etnologidoktorander och en forskarskola i Bergen, Norge, samt arrangerat symposier om en ny forskargenerations intresse för folkminnesmaterial. Hallwylska professorn handleder två doktorander, en i etnologi och en i folkloristik (den senare vid Åbo akademi).

Hallwylska professorn har samverkat med Institutet för språk- och folkminnen genom sin roll som expert i beredning av förslag till nationella listan rörande Unescos samarbete om den representativa listan över immateriella kulturarv. Hallwylska professorn valdes under året in som arbetande ledamot av Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur. Hallwylska professorn är även rekryterad till redaktionen för *ARV: Yearbook of Nordic folklore* i samarbete med en norsk och en finsk forskarkollega.

FORSKNING

Forskningen om skogen som initierades 2022–2023 i ett pilotprojekt med utgångspunkt i Stiftelsen Nordiska museets samlingar har under året fått en fördjupande fortsättning i samverkan mellan stiftelsens professor och en yngre forskare vid Linköpings universitet (tidigare gästforskare vid stiftelsen). Pilotprojektet har genererat en film om dilemman kring skogen i utställningen och ett skrivet bidrag i *Nordbor*-katalogen.

Genom anslag från Riksbankens Jubileumsfond kommer ett fördjupat forskningsprojekt om vardagsliv och skogsförlust att bedrivas under 2024–2027 med etnografiska fältarbeten i Bergslagen och Norrland/Sápmi: *Den förlorade skogen*. Under året har en första fas genomförts med etikgranskning, en insamling genom museets digitala portal, publika mångvetenskapliga så kallade *Forestlab*-seminarier med olika forskare och perspektiv på skogsrelationer samt första kontakter i fält. Det har också presenterats vid konferenser och inviterade seminarier vid Uppsala, Stockholms och Linköpings universitet. En session arrangerades av stiftelsens professor för världskongressen i miljöhistoria i Uleåborg i augusti i nordiskt samarbete.

Forskningsprojektet *Modekonfektionens genombrott i Sverige. Tre pionjärer Graffman, Kleen, Richard* har bedrivits på deltid under åren 2021–2024 med Stiftelsen Nordiska museet som huvudman. Projektet har slutredovisats under 2024 och ett bokmanus är under arbete. Underlag har bland annat hämtats från interna och externa personarkiv, från det stora NK-arkivet samt från stiftelsen och Skansens föremålssamlingar. Projektet har låtit fotografera ett tjugotal outfits monterade på docka samt digitalisera omkring femhundra fotografier. Resultatet kommer att tillgängliggöras i databasen Primus under 2025.

Stiftelsens professor har under året bidragit med artiklar i tre forsknings- eller forskningsanknutna antologier: *Se där! En guide till Djurgårdens minneslandskap*, *Detaljer: kulturanalytiska ingångar till de små tingens stora betydelse* och *Kjønn i isen: Fragmenter til ei ny polarhistorie*.

Med stöd av de agrarhistoriska fonderna och stiftelsen Lagersberg har en gästforskare under året på deltid engagerats i projektet *Ängsladan från Djupanboda kärr*. Arbete kommer att resultera i två artiklar i vetenskapliga tidskrifter.

MÄNNISKOR I ARKTIS

Det stora samarbetsprojektet kring forskningen om Arktis och klimatförändringar betraktas som avslutat. Efter utställningens öppnande 2019 och efterföljande publikationer på svenska (antologin *Arktiska spår*) och engelska (2020), med ett temanummer av tidskriften *Journal of Nordic Studies*. Dock märks projektets genomslag, även internationellt, i fortsatta förfrågningar om bidrag om museets projekt och metodutveckling. En kortare artikel publiceras under 2025 i tidskriften *Museum Anthropology*.

UTLÅN

Låneverksamheten utgör en viktig del i Stiftelsen Nordiska museets samverkan med andra museer. Utbytet har därtill en pedagogisk funktion, där utställningstekniska råd om aktuella föremål och ofta även råd om bevarande i vidare mening kan förmedlas. Ett viktigt nätverk upprätthålls på detta vis såväl lokalt och regionalt som nationellt och internationellt. Med hänvisning till arbetet med den nya basutställningen fram till 2024 har emellertid stiftelsen sedan 2018 varit tvunget att minska utlåningen. Från februari 2020 fram till och med slutet av 2024 har ett utlåningsstopp gällt, med enstaka undantag, för hela museets samling: föremål, arkivalier, film, foton och affischer samt reprofotografering. Pågående låneärenden och depositioner har ej berörts.

Tabell 19. Utlån från stiftelsens samlingar

	2024	2023	2022
Antal utlån och omlån	5	9	7
Totalt utlånade objekt	29	38	31

NATIONELL OCH INTERNATIONELL SAMVERKAN, STÖD OCH RÅDGIVNING

Som nationellt kulturhistoriskt museum har Stiftelsen Nordiska museet en bred och djup kunskap inom verksamhetsområdet. Samverkan sker inom en rad områden och personalen deltar kontinuerligt i olika grupper och deltagandet har ökat markant under året. Ambitionen är att samlingarna ska vara en efterfrågad, spridd och välrenommerad kunskapsresurs. Varje år tar museet emot en stor mängd besök till samlingarna och bedriver också kunskapsförmedling i form av utbildningar, undervisning, handledning, rådgivning och föredrag. Flertalet studiebesök sker av grupper från universitet, följt av folkhögskolor och enskilda forskare och intresserade enskilda personer. Stiftelsens medarbetare är aktiva i ett stort antal organisationer och nätverk och redaktionskommittéer.

- ▶ Stiftelsen Nordiska museets Hallwylska professor deltar som expert i arbetet med att bereda nationella ansökningar till Unescos lista över immateriella kulturarv.
- ▶ I samarbete med Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur och Stockholms universitet arrangerades den 11-12 april symposiet *Den magiska vändningen: rum för nordiska doktorander* i Uppsala, initierat och arrangerat av Hallwylska professorn.
- ▶ Ett av de program som stiftelsen har arrangerat under året, *Skogarna i norr*, genomfördes i samarbete med Silvermuseet i Arjeplog och relaterar till museets forskning om skogen.
- ▶ Hallwylska professorn deltar i forskningsinitiering på det museologiska området i samarbete med forskare från Lunds, Umeås, Stockholms och Linköpings universitet, ett arbete som vid årets slut också resulterade i en framgångsrik ansökan om initieringsbidrag (för seminarier och fördjupat samarbete under 2025) från Riksbankens Jubileumsfond.
- ▶ Stiftelsen deltar i det nationella nätverket Dokumentation av det samtida Sverige (DOSS).
- ▶ Stiftelsen arbetar i det nationella uppdraget om immateriellt kulturarv, med grund i ett initiativ av Unesco, och är tillsammans med Institutet för språk och folkminnen delansvarigt för den nod som ansvarar för bland annat sedvänjor, riter och högtider.
- ▶ Chefen för stiftelsens Kulturhistoriska avdelning ingår i redaktionsgruppen för den vetenskapliga tidskriften *Nordisk museologi*.

Stiftelsens medarbetare agerar även som kunskapsreferens i olika sammanhang. Årligen besvaras till exempel ett stort antal förfrågningar om såväl samlingar som enskilda objekt, men även mer övergripande frågeställningar om kulturhistoriska och samtida företeelser. Medarbetare bidrar därtill ofta i mediala sammanhang.

Myndighetsuppdraget att handlägga utförelse- och exportärenden är en angelägen och mycket resurskrävande nationell uppgift. Uppdraget omfattar bland annat svenska möbler, allmogekonst, samiska föremål, foton och leksaker. Under 2024 hanterades 202 sådana utförelseärenden.

Stiftelsen representeras i styrelserna för bland andra Stockholms universitet, Stiftelsen Strindbergsmuseet, Stiftelsen Skansen, Kungliga Djurgårdens Intressenter, KulturIT, Mångkulturellt centrum samt i flera forskningsrelaterade nätverk och forskningsråd, däribland TAM-Arkiv, Nätverket för kulturarvsstudier och Karolinska Institutet.

INTERNATIONELLT UTBYTE OCH SAMARBETE

- ▶ Under året deltog stiftelsens styresman och chefen för den kulturhistoriska avdelningen i ett möte på Island, där chefer från de historiska museerna i Norden samlades för att dela sina erfarenheter kring säkerhets- och beredskapsarbete.
- ▶ Nordiska museet besöktes under sommaren av Victoria Karelia-museet i Kalamata, Grekland som gav en presentation om sina omfattande samlingar av folkdräkter, vilka är intressanta inför Nordiska museets kommande utställning om ull och textilhantverk. Nordiska museet har även gjort studiebesök på olika museer i Grekland och vid dessa besök etablerat samarbeten inför den kommande textilutställningen.
- ▶ Stiftelsens styresman, nämndordförande och två avdelningschefer genomförde en studieresa till Washington DC och New York i slutet av oktober. Syftet med resan var att synliggöra Nordiska museet för ambassader, konsulat och viktiga branschkollegor samt studera magasin och museer. Bland annat besöktes Metropolitan Museum of Art för en diskussion om inlån av ett föremål som har en nyckelroll i Nordiska museets kommande textilutställning.
- ▶ Under 2021 tog Stiftelsen Nordiska museet, i samverkan med Stockholms universitet, initiativ till ett europeiskt museinätverk kopplat till det befintliga nätverket Civis genom vilket samverkan med ett flertal välrenommerade europeiska lärosäten genomförs. Idén om museinätverket har välkomnats och är tänkt som en plattform för internationell samverkan kring museers roller som länkar mellan forskning och civilsamhälle. Det lägger också en grund för att gemensamt utveckla digitaliserade samlingar som plattformar för högre lärande och internationalisering av professionen. Under året har stiftelsen gått vidare med gästlärarinsatser vid Tübingens universitet (en kurs om museer och samhällsutmaningar) och framåtsiktande möte med nätverket Museum Academy Forum i Salzburg. Det senare resulterade bland annat i samarbete om en distansworkshop för doktorander med relevanta avhandlingsprojekt arrangerad av Stockholms, Athens och Tübingens universitet i mars 2025.
- ▶ Stiftelsen Nordiska museets Hallwylska professor ingår i redaktionsgruppen för ARV: Yearbook of Nordic Folklore. Nästa års tema blir, på Hallwylska professorns förslag, *Landscape and folklore*.
- ▶ I samarbete med norska och finska forskare inom skogsområdet arrangerade stiftelsens professor i augusti dubbelsessionen *Forest, Time and Society* vid World Congress of Environmental History på Uleåborgs/Oulus universitet.
- ▶ Hallwylska professorn har under året även engagerats som biträdande handledare till en ny doktorand vid Åbo akademi och som gästföreläsare vid en forskarskola vid Bergens universitet.

NORDISKA MUSEETS HÖGTIDSDAG

I samband med Nordiska museets högtidsdag den 24 oktober 2024 delade Stiftelsen Nordiska museet ut Hazeliusmedaljen samt stipendier ur Harald Hvarfners minnesfond och Mats Rehnbergs minnesfond för unga folklivsforskare.

- ▶ Hazeliusmedaljen i guld tilldelades Britta Marakatt Labba, textilkonstnär och hedersdoktor vid Umeå och Bergens universitet, för sin hantverksskicklighet i tekniken fritt broderi och för hur hon i över 40 år använt sig av textilen som uttrycksmedel för att skildra den samiska historien och kulturen genom vardagsnära, mytiska och högaktuella berättelser.
- ▶ Hazeliusmedaljen i silver tilldelades Tobias Svanelid, journalist och hedersdoktor vid Stockholms universitet, för sitt mer än 20-åriga värv med att som programledare, producent och redaktör för Vetenskapsradion Historia i P1 med hjälp av de främsta experterna inom historia, arkeologi, antikens kultur och samhällsliv, idéhistoria, ekonomisk historia och etnologi förmedla historiska kunskaper till en bred allmänhet på ett populärvetenskapligt sätt.
- ▶ Resestipendium om 40 000 kronor ur Harald Hvarfners minnesfond tilldelades Samlingsantikvariegruppen på Dalarnas museum för en studieresa till Røros, Norge, för att studera handelsförbindelserna mellan Dalarna och Norge.
- ▶ Årets stipendium ur Mats Rehnbergs minnesfond för unga folklivsforskare tilldelades doktorand Gurbet Peker för att genomföra fältarbete och intervjuer under 2025 för sitt avhandlingsarbete om fåret och ullens kulturella och ekonomiska roller på Gotland och doktorand Simon Halberg för att genomföra fältarbete och intervjuer under 2025 för sitt avhandlingsarbete, *The Sleepless Land. Fossilisation and Peasant Kinship on the Scandinavian Plains*.

ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIV

Stiftelsen Nordiska museet är precis som alla andra aktörer på Djurgården en del av ett större sammanhang. Världsläget påverkar både våra besökare och personal. Säkerheten är något som stiftelsen arbetar med kontinuerligt för att erbjuda en så trygg och attraktiv besöksupplevelse som möjligt. De stora satsningar som lanserats under 2024 har fått möta publiken för första gången och organisationen har löpande utvärderat publikflöden, säkerhet och upplevelse med målet om att bli det mest angelägna museet i Norden.

Museet har fått tydlig positiv respons på både tillgänglighet, museiupplevelse och säkerhet, trots att stora grupper togs emot under kort tid och trycket periodvis blev högt på grund av den stora uppmärksamhet som *Nordbor* fått i media kring premiären på våren.

TILLGÄNGLIGHET

Under 2024 genomfördes de sista delarna i det omfattande Tillgänglighetsprojektet, då lyftbord och ramper i omgången genomfördes. Projektet var helt avgörande för att utställningen på publika plan 4, *Nordbor*, skulle kunna gestaltats som planerat.

SÄKERHET

Stiftelsen Nordiska museet har under året arbetet med att ta fram en restvärdesräddning och katastrofplanering med fokus på undanförelse, ett arbete som kommer fortsätta under 2025. En samverkan mellan Länsstyrelsen, aktörer och nätverk pågår löpande inom detta område.

- ▶ *Nordbor* slutfördes och invigdes i början av året och intresset och uppmärksamheten har varit väldigt stor under året med besök från kungafamiljen, statsbesök och ministrar med tillhörande säkerhetsplanering och genomförande.
- ▶ Strindbergsutställningen uppfördes och avvecklades med tillhörande säkerhetsplanering.
- ▶ Dockskåpsutställningen i stora hallen säkerhetsplanerades och uppfördes i december.
- ▶ Vidare genomfördes flera event så som *Kulturnatten*, midsommarfirande (Julita), *En natt på Nordiska*, Julmarknad (Julita), Lucia konserter med mera. Samt en mängd event kopplat till besök i samband med utställningarna *Nordbor* och Strindberg. Vid dessa större event har stiftelsen fortfarande en höjd säkerhetsnivå på grund av rådande säkerhetsläge i omvärlden och detta kommer att fortsätta även under 2025.

Under året har löpande arbete utförts med kontroller och revisioner inom inbrottslarm, brandlarm, brandskydd, elsäkerhet och kontroller inom skadedjur på våra fastigheter inom stiftelsen.

STIFTELSEN NORDISKA MUSEET SOM ARBETSGIVARE

Under 2024 har Stiftelsen Nordiska museet arbetat med sin målbild att skapa en arbetsplatskultur som erbjuder meningsfullhet som präglas av samhörighet, stöttning och förtroende i en arbetsmiljö som kännetecknas av mångfald och innovation. Arbetet har till stor del handlat om en total översyn av nuläge i en föränderlig omvärld. Utifrån en analyserad nulägesbild har stiftelsen kunnat påbörja arbetet med att bygga vidare och kvalitetssäkra utbildningar, arbetssätt, processer och instruktioner för att utveckla en total medarbetarupplevelse i linje med stiftelsens varumärke. Detta även för att trygga en hälsosam arbetsplatskultur med effektivt ledarskap och medarbetarskap.

Arbetsmiljöarbetet har fortsatt att vara högt prioriterat på stiftelsens arbetsplatser och det har avspeglats i engagemang och deltagande i de aktiviteter stiftelsen genomfört. Det handlar bland annat om att prioritera fysiska sociala aktiviteter alltifrån fredagskaffe till julfest. Under året har som exempel även interna visningar genomförts för personalen i utställningen *Nordbor* och i dockskåpsutställningen. Målet med detta fokus är att ta sig tid att stanna upp i vardagen för att lära känna varandra, kunskapsdela samt stärka våra relationer i en tid då många arbetar på distans eller arbetar intensivt i pågående projekt och utställningsproduktioner.

Arbetet pågår även att se över vilka möjligheter det finns att stärka upp med enkla effektfulla digitala verktyg för pulsmätning som ett komplement till våra väl fungerande samtals- och uppföljningsverktyg.

Stiftelsen Nordiska museet arbetar systematiskt med kompetensförsörjning på alla nivåer för att säkerställa att det finns rätt kompetens för att kunna uppnå verksamhetens mål. En viktig del i det arbetet är att se till att stiftelsen har en arbetsmiljö som möjliggör och speglar trygga hälsosamma arbetsplatser. Under 2024 har stiftelsen haft extra fokus på hur man kan sprida kunskap och kompetens internt och det är numera inkluderat som en del av varje medarbetarsamtal. Stiftelsen har även deltagit i det Digitala museilyftet som syftar till att stärka den digitala kompetensen hos alla medarbetare och chefer samt bygga vidare mot Centralmuseernas vision för ett digitaliserat kulturarv. I enlighet med den övergripande planen har stiftelsen även som exempel genomfört chefsseminarier på olika teman samt skapat olika e-learningmaterial som tex syftar till att öka kunskapen kring tunga lyft.

För att stiftelsen ska kunna attrahera och rekrytera nya medarbetare och för att man ska kunna behålla den kompetens som behövs, måste stiftelsen kontinuerligt arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare med bra anställningsvillkor, intressanta arbetsuppgifter och goda utvecklingsmöjligheter. Stiftelsen analyserar ständigt vilka målgrupper man behöver arbeta extra mot, för att kunna attrahera och göra oss kända för dem. För att nå ut till befintliga och framtida medarbetare har det varit viktigare än någonsin att ha en fungerande spridning och användning i viktiga kommunikationskanaler såsom ambassadörer, intranät, LinkedIn och museets karriärsida.

Med anledning av det ändrade säkerhetsläget i Sverige och att kulturarv numera är med på listan över viktiga samhällsfunktioner har utvecklingsarbetet inom krisberedskap och stärkt säkerhetskultur, som påbörjades under 2023, intensifierats under 2024 och är ett arbete som även kommer fortgå under 2025.

OBEROENDE REVISORS RAPPORT

Till Stiftelsen Nordiska museet (org nr 802002-4686)

Jag har översiktligt granskat Verksamhetsberättelsen (Resultatredovisningen) 2024.

Ansvariga partens ansvar

Det är nämnden och styresmannen som har ansvaret för att upprättande av Verksamhetsberättelsen. Denna har upprättats enligt Riktlinjer vilka utfärdats av Kulturdepartementet för att det finns en sådan intern kontroll som Kulturdepartementet bedömer nödvändig för att Verksamhetsberättelsen ska vara utan väsentliga felaktigheter, vare sig dessa på beror på oegentligheter eller misstag.

Revisorns ansvar

Min uppgift är att uttala mig med rimlig säkerhet om Verksamhetsberättelsen baserat på Riktlinjer för statens bidrag, på grundval av min granskning.

Jag har utfört granskningen enligt ISAE 3000 (omarbetad). Denna standard, kräver i enlighet med min uppgift att jag planerar och genomför mina granskningsåtgärder för att uppnå rimlig säkerhet att Verksamhetsberättelsen är upprättat enligt Riktlinjer för statens bidrag.

Revisionsföretaget tillämpar International Standard on Quality Management 1, som kräver att företaget utformar, implementerar och hanterar ett system för kvalitetsstyrning inklusive riktlinjer eller rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar.

Jag är oberoende i förhållande till Stiftelsen Nordiska museet enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Granskningen innefattar att genom olika åtgärder inhämta bevis om Verksamhetsberättelsen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i underlaget för Verksamhetsberättelsen vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur Stiftelsen Nordiska museet tar fram underlaget i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i den interna kontrollen. Granskningen omfattar också en utvärdering av ändamålsenligheten och rimligheten i Stiftelsen Nordiska museet antaganden.

Jag anser att de bevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Uttalande

Jag anser att Verksamhetsberättelsen i alla väsentliga avseenden har upprättats i enlighet med Kulturdepartementets riktlinjer.

Övriga upplysningar

Revisionsberättelse avseende årsredovisningen för 2024 har avgivits den 13 februari 2025. Den innehåller inga modifierade uttalanden, anmärkningar eller upplysningar.

Avsedda användare och syften

Detta yttrande har endast till syfte att nämnden och styresmannen i Stiftelsen Nordiska museet ska fullgöra sin rapporteringsskyldighet och får inte användas för något annat ändamål.

Stockholm den 13 februari 2025

Benny Svensson

Auktoriserad revisor

NORDISKA MUSEETS & SKANSENS VÄNNER

Samfundet Nordiska museets & Skansens vänner bildades 1918 och är därmed en av Sveriges äldsta vänföreningar.

Under 2024 har vänföreningen arrangerat ett flertal evenemang för vänföreningens medlemmar.

I början av våren arrangerades en specialvisning i utställningen *Nordbor*. Visningen inleddes med ett samtal med en av museets konservatorer och en av utställningsproducenterna om hur utställningen har skapats och hur de har arbetat med hanteringen av känsliga föremål, utställningsarkitekturen och dramaturgin.

Senare under våren hölls en kulturafton om vänskapen mellan August Strindberg och Nordiska museets och Skansens grundare Artur Hazelius, där bland annat en av museets tidigare intendent talade om korrespondensen mellan August Strindberg och Artur Hazelius, vad den har betytt för museet och dess samling av Strindbergs konst.

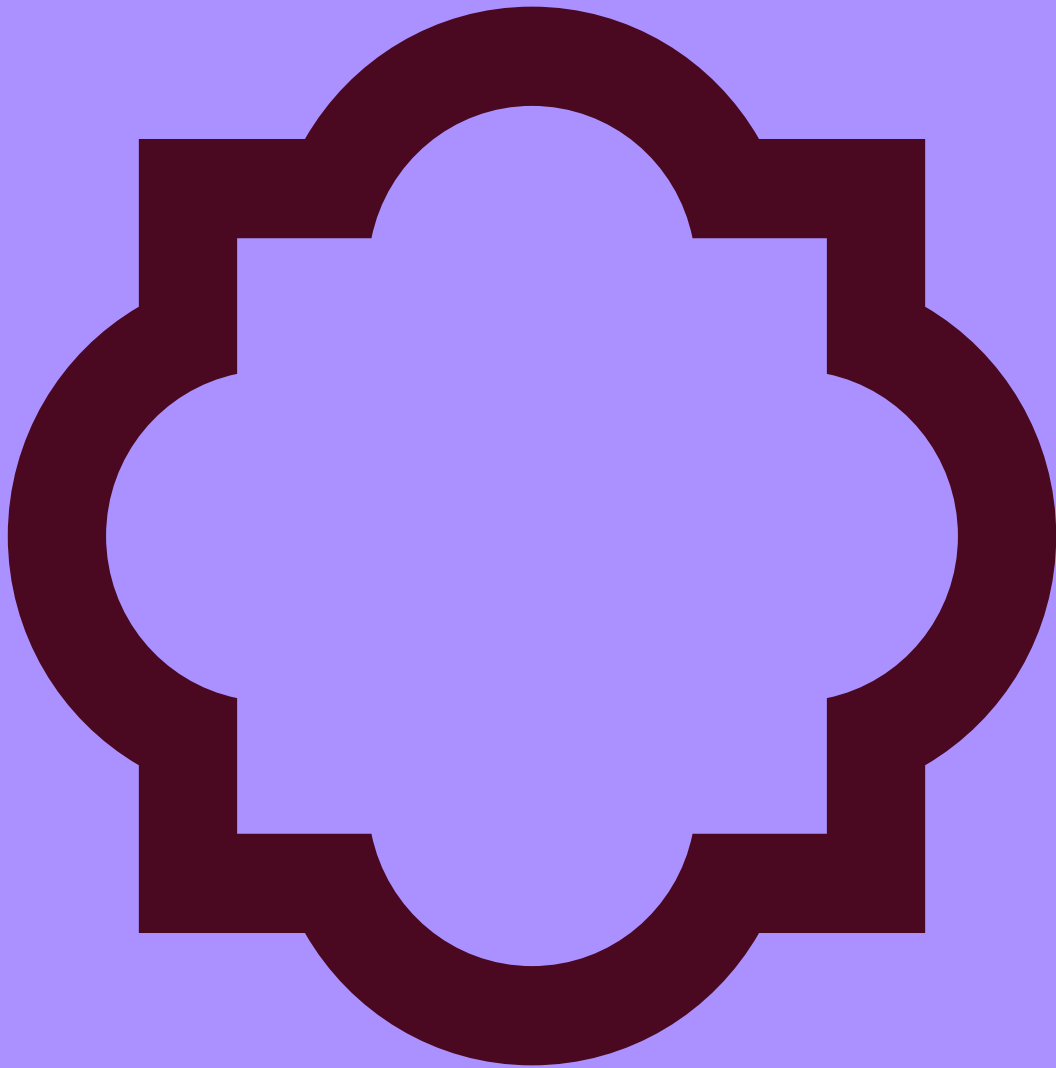
Vid vänföreningens säsongsavslutning anordnades en sommarutflykt till bland annat Tyresö slott. En av Nordiska museets tidigare fastighetschefer visade och berättade om 1600-talsslottet, dess sammanhang i stormaktstidens Sverige och hur Nordiska museet fick slottet som en donation.

Under hösten arrangerades en kulturkväll om 1600-talet. Under kvällen deltog två av stiftelsens intendent och talade om 1600-talskläder och hur staden växte fram under 1600-talet.

Tre veckor innan Lucia firade vänföreningen att Nordiska museet åter ställer ut några av sina dockskåp. Firandet skedde genom att arrangera en kulturkväll om dockskåp och en föreläsning om Berith Bergström, en av världens mest erkända miniatyrkonstnärer vars omfattande produktion finns representerad på bland annat Nordiska museet.

Traditionsenligt avslutades årets evenemang med julkaffe och saffranskaka efterföljt av högläsning av en nyskriven julsaga i museets samlingssal.

Vänföreningens årsmöte ägde rum den 27 maj på Nordiska museet. På årsmötet delade vänföreningen ut en gåva till Stiftelsen Nordiska museet. I årets gåva ingick finansiering för att upprätta ett landmärke i granit till minne av de första 150 åren.

ÅRSREDOVISNING
STIFTELSEN NORDISKA
MUSEET 2024